

RAZVOJNI PROGRAM OBČINE DIVAČA ZA OBDOBJE OD 2007 DO 2013

O B Č I N A

D I V A Č A

Pripravljalec:

Območna razvojna agencija
Krasa in Brkinov
Partizanska cesta 82
6210 Sežana

V sodelovanju s strokovnimi službami občine Divača

Datum: Januar 2009

KAZALO VSEBINE

NAGOVOR ŽUPANA	3
1. DOLGOROČNI RAZVOJNI PROGRAM OBČINE DIVAČA	4
<i>1.1 Zakaj dolgoročni razvojni program občine?</i>	4
<i>1.2 Strateški in izvedbeni del dolgoročnega razvojnega programa</i>	4
<i>1.3 Namen in cilji dolgoročnega razvojnega programa</i>	5
<i>1.4 Razvojne usmeritve občine</i>	6
2. OCENA STANJA IN RAZVOJNIH GIBANJ	6
<i>2.1 Občina Divača</i>	6
<i>2.2 Socialno okolje</i>	7
<i>2.3 Gospodarstvo</i>	14
<i>2.4 Infrastruktura</i>	19
<i>2.5 Podeželje in kmetijstvo</i>	20
<i>2.6 Turizem in dediščina</i>	24
3. VIZIJA	28
4. PRIORITETE, UKREPI IN PROJEKTI ZA IZVEDBO STRATEGIJE	29
<i>4.1 Razvoj gospodarstva</i>	29
<i>4.2 Infrastruktura</i>	32
<i>4.3 Turizem in dediščina</i>	35
<i>4.4 Razvoj človeških virov in družbenih dejavnosti</i>	38
SEZNAM TABEL	41
EVIDENTIRANE PROJEKTNE IDEJE PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH	42

Dragi občani Divače!

Pred vami je osnutek Dolgoročnega razvojnega programa Občine Divača za obdobje 2008-2013. Gre za razvojni dokument od katerega bo odvisna prihodnost vsakega občana posebej, saj le ta zajema vse pore življenja.

V bodočem razvojnem programu je nakazana razvoja vizija za obdobje 2008-2013, v katerem bodo po sprejemu sprememb občinskih prostorskih aktov dane možnosti za normalno življenje in delo vseh občanov. Posebno pozornost bomo posvetili zagotovitvi zdravega in čistega okolja z drugačnim odnosom do narave ter vlaganjem v izgradnjo kanalizacijskih sistemov ter čistilnih naprav.

Z novimi proizvodnimi kapacitetami v industrijskih conah ter v predvideni tovarni za proizvodnjo ometov bodo zagotovljene zaposlitvene možnosti za zaposlitev mladim izšolanim kadrom v matični občini. Zagotovljeni bodo potrebni prostorski pogoji za najmlajše občane, poskrbljeno bo za izboljšanje pogojev za šolanje šoloobveznih otrok, zgrajeni bodo potrebni športno-rekreacijski in kulturni objekti, ki bodo mladim zagotavljali športno in rekreacijsko udejstvovanje, zadovoljevanje potreb po kulturnih dejavnostih z izgradnjo potrebnih društvenih in kulturnih objektov, nenazadnje bo poskrbljeno tudi za človeka vredne pogoje bivanja ostarelih občanov.

Razvojne naloge bodo terjale znatna finančna vlaganja, ki jih bomo pridobil iz sredstev Evropske unije, sredstev investorjev, iz resornih ministrstev v Republiki Sloveniji ter sredstev lokalne skupnosti.

Zastavljene razvojne in programske cilje bomo uresničili le ob strpnem sodelovanju in dogovarjanju ter iskreno željo po prodoru Občine Divača iz kroga najmanj razvitih v krog najrazvitejših občin v Republiki Sloveniji.

Župan Občine Divača
Matija Potokar, univ.dipl.prav.

1. DOLGOROČNI RAZVOJNI PROGRAM OBČINE DIVAČA

1.1 Zakaj dolgoročni razvojni program občine

Vsestranski razvoj v času in prostoru terja nenehno načrtovanje, spremljanje in predvidevanje razvojnih sprememb tako na nacionalnem, kot tudi na lokalnem nivoju. Pri razvojnem načrtovanju na lokalni ravni je izjemno pomembno načrtovanje razvojnih območij zaradi optimalne izrabe prostorskih možnosti.

Dolgoročni razvojni program (v nadaljevanju DRP) je temeljni programski dokument za usmerjanje in izvajanje razvojnih aktivnosti, s ciljem zagotavljati trajnostni razvoj občine. Razvojni program, na podlagi ocene stanja, podaja razvojno vizijo občine, iz nje izhajajoče strateške razvojne cilje ter programe, podprograme in nekatere projekte za njihovo uresničevanje. Ker je dolgoročni razvojni program dinamičen dokument, se ga bo v prihodnjih letih dopolnjevalo in usklajevalo, vendar v okvirih opredeljenih strateških ciljev in programov.

Dolgoročni razvojni program občine Divača je dokument, ki predstavlja občino in njene prebivalce, izraža specifično stanje v lokalnem okolju na posameznih področjih in kar je najvažnejše, predstavlja potrebe in cilje za razvoj v prihodnosti in načine za doseganje teh.

1.2 Strateški in izvedbeni del dolgoročnega razvojnega programa

Razvojni program je sestavljen iz strateškega in izvedbenega dela.

Analizi razvojnega stanja v občini je podan prikaz stanja in ključnih razvojnih problemov po posameznih področjih. Ker smo se želeli izogniti preobsežni analizi, so podani sintezni prikazi, podrobnejše analize pa je mogoče dobiti v nekaterih sektorskih dokumentih, ki so prav tako javni in dostopni vsakomur. Izsledki iz teh analiz so služili kot podlaga za razvojne opredelitve, zaradi katerih je ta dokument sploh nastal.

V nadaljevanju je predstavljena usklajena razvojna vizija in razvojne prioritete občine, strateški cilji ter mehanizmi in načini za doseganje teh ciljev. Opisani glavni programi in podprogrami ter nekateri projekti, preko katerih in s pomočjo katerih se bodo dosegli cilji, opredeljeni na ravni programov ter cilji DRP kot celote. Pri posameznih projektih je podana utemeljitev upravičenosti njihove izvedbe in njihov prispevek k postavljenim ciljem programa in DRP kot celote. Izvedbeni del DRP ne predstavlja zaključenega seznama projektov, temveč se ga bo sproti dopolnjevalo z novimi projekti, ki bodo lahko prispevali k uresnitvi postavljenih ciljev v strateškem delu in k doseganju zelenega stanja.

1.3 Namen in cilji dolgoročnega razvojnega programa

Glavni namen dolgoročnega razvojnega programa je zagotoviti trajnostni razvoj, in sicer predvsem:

- preboj občine med razvojno perspektivna območja,
- zagotoviti skladnejši razvoj celotne občine,
- povečati sodelovanje občine v območnih in regijskih aktivnostih,
- zagotoviti možnost koriščenja regijskih, državnih in mednarodnih razvojnih spodbud za projekte v občini.

Pomembno je, da razvojni program in njegovi cilji dejansko predstavljajo skupne usmeritve celotne občine ter tako s programi in projekti za njihovo uresničevanje utira pot hitrejšemu razvoju Občine Divača na obravnavanih področjih.

Za vse občinske in druge institucije na območju občine bo DRP osnova za:

- hitrejši in usklajen razvoj celotnega območja občine, tako občinskega središča kot tudi lokalnih središč in ruralnih območij,
- večjo stopnjo koordinacije in učinkovitejše skupno delovanje,
- krepitev medobčinskega sodelovanja in pripravo skupnih medobčinskih projektov na območju medobčinskega partnerstva in celotne regije,
- preboj občine med razvojno propulsivna območja v regiji in Sloveniji,
- koriščenje regionalnih in državnih instrumentov sofinanciranja aktivnosti za skladnejši regionalni razvoj,
- pridobivanje sredstev Strukturnih skladov in Kohezijskega sklada EU,
- usklajenost in povezanost z občinsko prostorsko strategijo in redom,
- vključevanje občinskih programov in projektov v regijski razvojni program ter ostale sektorske programe na regionalni in nacionalni ravni.

Razvojni program služi kot podlaga za delovanje občine in drugih lokalnih institucij in organizacij, s čimer je mogoče zagotavljati boljšo koordinacijo in večjo učinkovitost delovanja. Program je obenem podlaga za pripravo projektov, preko katerih se bo lahko občina Divača vključila v programe regionalne politike na nacionalni in evropski ravni. Vendar so v programu večinoma opredeljene aktivnosti, ki so pomembne predvsem in samo za lokalno skupnost, in jim sedanji regionalni in nacionalni programi ne posvečajo pozornosti. V prihodnje pa se pričakuje večjo pomoč in sodelovanje regije in države pri izvajanju določenih aktivnosti. Pri uresničevanju razvojnega programa se moramo prvenstveno opreti na lastne sile, saj gre za našo prihodnost, ki si jo moramo zagotoviti predvsem sami.

Izvajanje programa zahteva medsebojno povezovanje in sodelovanje. Le z usklajenim delovanjem in trdno povezanostjo nosilcev lokalnega razvoja bomo lahko dosegli cilje, ki smo si jih zastavili sami. Pri tem je potrebno aktivno vključevati vse interesne skupine v občini, vključevati posameznike z njihovimi idejami, sposobnostmi in znanjem, se odpirati v zunanje okolje ter omogočiti vsakomur, da po svojih močeh prispeva k razvoju skupnosti. Samo s skupnim delovanjem in prizadevanji vseh bomo lahko zmanjšali gospodarski in razvojni zaostanek in si zagotovili ugodnejše razvojne pogoje v prihodnje.

Izdelavo dolgoročnega razvojnega programa so narekovale razmere v občini kot tudi novi pristopi na področju regionalnega razvoja in spodbujanja skladnega razvoja v Sloveniji. V kolikor se občina želi aktivno vključiti v procese na regionalni, nacionalni in evropski ravni, mora imeti dorečene svoje razvojne cilje in programe, drugače bo ostajala na obrobju dogajanja in razvojno zaostajala.

1.4 Razvojne usmeritve občine

Občina Divača se bo v prihodnjem programskem obdobju razvijala kot odprto, prebivalcem in obiskovalcem zanimivo območje, ki bo s prijaznim odnosom do okolja, varovanjem naravne in kulturne dediščine ter uravnoteženim črpanjem človeških in naravnih potencialov sposobna zagotavljati pogoje za uravnotežen trajnostni razvoj gospodarstva, kmetijstva, turizma, storitvenih dejavnosti, obrti in trgovine, ob hkratnem razvoju komunalne, prometne in gospodarske infrastrukture s prioritetenim poudarkom na razvoju transportne logistike in turizma.

To pomeni, da bo:

- za razvoj gospodarstva in podjetništva aktivirala lasten kadrovski in naravni potencial,
- območje občine oskrbela s primerno infrastrukturo, ki bo vsem občanom omogočala enako kvaliteto bivanja,
- vlagala v komunalno in družbeno infrastrukturo,
- omogočila kvalitetno ponudbo storitvenih in servisnih dejavnosti, ki bodo prispevala tudi h kvalitetnejši turistični ponudbi,
- uskladila prostorski razvoj z družbenim, gospodarskim in kmetijskim razvojem,
- skrbela za varovanje naravnega okolja in kulturne dediščine v skladu z usmeritvami trajnostnega razvoja,
- gradila na razvoju kakovostnega turizma in dopolnilnih dejavnosti zlasti v povezavi s kmetijstvom,
- omogočila ustrezne pogoje za razvoj trgovske dejavnosti in obrti,
- z ustreznimi ukrepi pripomogla k naraščanju števila novih podjetij in samo zaposlitvenim sposobnostim občanov,
- skrbela za skladen razvoj vseh krajev v občini,
- osveščala, animirala in vključevala prebivalce v razvojne aktivnosti.

2. OCENA STANJA IN RAZVOJNIH GIBANJ

2.1 Občina Divača

Občina Divača je bila ustanovljena 6. novembra 1994 ob razpadu takratne velike občine Sežana. S svojim ozemljem meji na občine: Sežana, Hrpelje-Kozina, Vipava, Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica. Občina sodi v Obalno-kraško statistično regijo, hkrati pa je del Primorske regije.

Površina občine Divača znaša 148 km² in obsega 32 naselij v petih krajevnih skupnostih – KS Barka, KS Misliče, KS Vreme, KS Senožeče in KS Divača (vir: SURS, 31.12.2006). Dne

31. decembra 2006 je v občini živel 3.921 prebivalcev (Vir: SURS: avgust. 2007, SURS). Največje naselje v občini je Divača, ki leži na nadmorski višini 435 m, ostala večja naselja pa so še Senožeče, Dolnje Ležeče in Dolenja vas.

Povprečna gostota v občini je 26 prebivalcev na km², kar je močno pod povprečjem R Slovenije, ki znaša 99 prebivalcev na km² (SURS, junij 2005). Izobrazbena struktura prebivalcev občine je razmeroma ugodna, saj je le 9,09 % prebivalcev brez osnovnošolske izobrazbe, kar 8,34 % prebivalcev pa ima višjo in visoko izobrazbo.

Obalno kraška regija leži v JZ delu Slovenije. Na Z meji na Italijo, na S na Goriško regijo, na V na Notranjsko – kraško regijo ter na J na Hrvaško. Kopenska meja z Italijo in Hrvaško se razprostira v dolžini 130 km na zahodnem in južnem delu regije, obmejni pas pa pokriva občine Komen, Sežana, Hrpelje – Kozina, Koper in Piran.

Obalno kraška regija

Občina Divača

2.2 Socialno okolje

občina	površina	št.prebivalcev (dec.2005)	gostota poselitve	št.naselij
Divača	147,8 km ²	3.834	25,94	32

VIR: Surs

Tabela 1: Število prebivalcev 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 in 2007

občina	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Projekcija 2013
Divača	3.849	3.891	3.829	3.857	3.911	3.834	3.921	3.871	4.871

VIR: SURS

Tabela 2: Prebivalstvo po nekaterih skupinah in spolu

Prebivalstvo po nekaterih skupinah in spolu, izbrane občine, Slovenija, 30. junij 2007

Občina	Prebivalstvo			Državljeni Republike Slovenije, brez tistih, ki začasno prebivajo v tujini			Tujci s stalnim prebivališčem v Sloveniji			Tujci z začasnim prebivališčem v Sloveniji		
	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske
	SLOVENIJA	2019406	995125	1024281	1956684	948728	1007956	32001	21698	10303	30721	24699
Divača	3871	2038	1833	3590	1795	1795	141	120	21	140	123	17

Vira: Ministrstvo za notranje zadeve - Centralni register prebivalstva in Register tujcev.

Na celotnem obravnavanem območju prebivalstvo skupno gledano od leta 2004 dalje upada. Trend rasti števila prebivalcev se je sicer vršil od leta 1998 do 2004. Vendar, pa je število prebivalcev manjšalo od leta 1981 do 1998 in v letu 2005. Slednje sicer ne velja za občinska središča ter njihova bližnja naselja, kjer se je število prebivalcev vseskozi večalo, predvsem zaradi možnosti zidave novih hiš v okolici. Najmanjša občina z najmanjšim številom prebivalcev je občina Divača. Največ krajev z močnejšim nazadovanjem števila prebivalcev je v najbolj kmetijskem predelu na območju Brkinov in Vremske doline. Vzroke za tako stanje lahko iščemo v prometni odmaknjenosti in slabih povezavah, oddaljenosti delovnih mest ter neugodni starostni sestavi prebivalstva.

Prav tako je negativen naravni prirast prebivalstva skozi vsa leta, neugoden je tudi indeks staranja prebivalstva. Delež mladih do 15 let v treh občinah (Divača, Hrpelje – Kozina in Sežana) znaša okrog 12% (SURS leto 2005), delež starejših od 65 let pa narašča znaša okrog 19 % (SURS leto 2005).

Izobrazbena struktura prebivalstva je nizka, posebej če gledamo podeželje. Delež mladih, ki se vključujejo v srednje, visokošolske in univerzitetne programe narašča, vendar bo potrebno te mlade zadržati doma, na območju. Problem se kaže v pomanjkanju delovnih mest za visoko izobražene, torej predvsem pri mladih, ki so visoko izobraženi in iščejo prvo zaposlitev. Pojavlja se tudi neskladje med iskalci zaposlitve in razpoložljivimi delovnimi mesti, zato bi bilo nujno vzpostaviti sodelovanje med različnimi institucijami in gospodarstvom zaradi načrtovanja bodočih zaposlitvenih potreb. Po možnosti bi se kot dobrodošla oblika načrtovanja procesa izobraževanja in zaposlitev oblikovala štipendijska shema, ki bi mlade vzpodbujala in usmerjala v tak proces izobraževanja glede na potrebe lokalnega okolja. Vsekakor je na obravnavanem območju potrebno še izboljšati izobrazbeno strukturo lokalnega prebivalstva ter spodbujati zaposlovanje in samozaposlovanje doma v lokalnem okolju, kar bo dvigovalo tudi poselitev samega podeželja in obdržalo mlade doma.

V občini, tako kot v regiji je že od leta 1999 dalje velik tudi delež brezposelnih žensk. Tudi za te je razvoj podeželja lahko priložnost za odprtje novega delovnega mesta, podjetja.

Stopnja registrirane brezposelnosti po podatki SURS za julij 2006 občina Divača 5,5%. Skupna stopnja za Slovenijo pa znaša 9,4%, kar sicer kaže, da brezposelnost na obravnavanem območju nižja od slovenskega povprečja, vendar se od leta 1999 dalje nižje. Brezposelnost sicer nekoliko znižuje zaposlovanje ljudi čez mejo.

Večina zaposlenih ostane na območju in so dnevni migranti iz podeželja v občinska in druga večja središča, kar smo prikazali tudi v eni od spodnjih tabel.

Iz spodnjih tabel so razvidni splošni socio – demografski podatki občine Divača

(Vir: SURS-podatke je mogoče pridobiti le ob popisu prebivalstva, zato se nanašajo izključno za leto 2002):

Tabela 3: Družine po tipu

Družine po tipu, občine, Slovenija, Popis 2002	
	Skupaj
Diviša	1.054

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002.

Občina Diviša je ob zadnjem popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002 štela 1054 družin, ki so štete povprečno 2,684 družinskih članov.

Tabela 4: Družine po številu otrok, občine, Slovenija, Popis 2002

Vrsta družine	Brez otrok	1 otrok	2 otoka	3 in več otrok
Število družin	270	373	368	43

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002

Od 1.054 družin jih je bilo 270 brez otrok, v odstotkih znaša to 26%, enega otroka je štelo 373 družin, kar je 35%. Dva otoka sta odraščala v 368 družinah, kar predstavlja 35%, tri otroke pa so imeli v 43 družinah, kar predstavlja 4%.

Tabela 5: Živorojeni, občina Diviša, 2000 – 2006

Leto	Diviša			
	Živorojeni - Skupaj	Živorojeni - moški	Živorojeni - ženske	Živorojeni na 1000 prebivalcev
2000	21	11	10	5,4
2001	22	12	10	5,7
2002	21	15	6	5,4
2003	22	13	9	5,6
2004	21	15	6	5,4
2005	18	6	12	4,7
2006	38	21	17	9,8

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve - Centralni register prebivalstva.

Index Živorojeni skupaj	
2001/2000	1,048
2001/2002	0,955
2002/2003	1,048
2003/2004	0,955
2004/2005	0,857
2005/2006	2,111

Iz zgornjih podatkov izhaja, da se je v Občini Divača v letih od 2000 – 2006 rodilo skupno 163 otrok, v tem obdobju je opazna stagnacija števila rojstev z izjemo leta 2006, ko je bilo zabeleženo največje število rojstev.

Občina se intenzivno razvija tudi na področju nepremičnin, s poudarkom na gradnji družinskih stanovanj in hiš. Tako se do leta 2013 predvideva izgradnja preko 400 novih stanovanj, od tega v roku dveh do treh let (2010, 2011) izgradnja 200 stanovanjskih enot.

Ekstenzivno naseljevanje in širjenje populacije terja tudi razvoj dejavnosti, ki so vezane na dobro počutje prebivalstva. Tako bo Divača pridobila novo špecerijo, nov dom za upokojeince in varovana stanovanja, obnovljen medicinski center ter zdravstveno postajo.

Tabela 6: Starostne skupine, naselja občina Divača

Ime naselja	Skupaj	Starostne skupine (leta)							
		0 - 14	15 - 24	25 - 34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 +
	3829	495	495	503	648	660	369	367	292
Barka	101	10	11	4	17	14	11	11	23
Dane pri Divači	66	10	4	16	6	9	6	8	7
Divača	1333	168	189	185	248	246	120	95	82
Dolenja vas	159	26	22	18	22	35	14	14	8
Dolnje Ležeče	204	32	33	28	25	47	20	13	6
Dolnje Vreme	115	17	8	18	17	11	14	17	13
Famlje	146	17	22	10	24	26	14	16	17
Gornje Ležeče	54	5	5	z	6	9	z	13	12
Gornje Vreme	97	11	11	15	15	10	13	14	8
Kačiče - Pared	107	14	11	21	22	17	6	5	11
Laže	78	10	13	11	11	10	8	9	6
Matavun	57	11	8	6	12	5	4	7	4
Naklo	67	5	7	10	8	9	10	11	7
Senadole	64	7	9	5	14	6	6	13	4
Senožeče	611	85	85	89	103	130	46	40	33
Škoflje	118	7	14	12	27	17	9	14	18
Vremski Britof	51	12	3	z	12	4	z	6	6

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002

Glede na starostne skupine največ prebivalcev pripada skupini med starostjo 45 in 54 let. Največ le teh živi v naselju Divača, največ pripada tej skupini moških. Sledi skupina starih med 35 in 44 let, tudi v tej skupini prednjačijo moški. 503 prebivalci občine Divača pa pripadajo starostni skupini med 25 in 34 let, od tega je 283 moških in 220 žensk.

Največ otrok med 0 in 14 let živi v Divači, ki je največje naselje v občini, »najmlajše« so tudi Senožeče in pa Dolnje Ležeče.

Od celotne populacije je kar 35% le te skoncentrirano v občinskem središču – Divači, drugo večje središče občine so Senožeče s 16 % prebivalci, sledijo Dolnje Ležeče in Dolenja vas.

Tabela 7: Moški po starostnih skupinah

Ime Naselja	Skupaj	Starostne skupine (leta)							
		0 - 14	15 - 24	25 - 34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 +
	1988	248	255	283	365	382	182	164	109
Barka	48	3	z	z	9	10	5	4	8
Dane pri Divači	34	5	z	9	z	4	z	z	z
Divača	708	87	99	108	143	140	60	39	32
Dolenja vas	78	11	10	12	9	20	5	8	3
Dolnje Ležeče	109	17	20	17	14	21	12	5	3
Dolnje Vreme	52	5	-	10	8	8	8	7	6
Famlje	72	z	12	z	13	16	7	8	5
Gornje Ležeče	26	z	z	z	z	z	z	5	5
Gornje Vreme	47	4	6	9	8	6	5	5	4
Kačiče - Pared	63	10	7	10	16	12	z	z	4
Laže	36	5	6	5	4	7	5	z	z
Matavun	24	3	3	3	5	z	z	3	z
Naklo	32	z	-	4	z	5	5	7	z
Senadole	31	z	3	z	8	z	z	6	z
Senožeče	333	51	49	54	58	73	24	13	11
Škoflje	58	z	9	7	13	10	z	5	8
Vremski Britof	27	6	3	3	6	z	z	z	z

Tabela 8: Ženske po starostnih skupinah

Ime Naselja	Skupaj	Starostne skupine (leta)							
		0 - 14	15 - 24	25 - 34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 +
	1841	247	240	220	283	278	187	203	183
Barka	53	7	z	z	8	4	6	7	15
Dane pri Divači	32	5	z	7	z	5	z	z	z
Divača	625	81	90	77	105	106	60	56	50
Dolenja vas	81	15	12	6	13	15	9	6	5
Dolnje Ležeče	95	15	13	11	11	26	8	8	3
Dolnje Vreme	63	12	8	8	9	3	6	10	7
Famlje	74	z	10	z	11	10	7	8	12
Gornje Ležeče	28	z	z	z	z	z	z	8	7
Gornje Vreme	50	7	5	6	7	4	8	9	4
Kačiče - Pared	44	4	4	11	6	5	z	z	7
Laže	42	5	7	6	7	3	3	z	z
Matavun	33	8	5	3	7	z	z	4	z
Naklo	35	z	7	6	z	4	5	4	z
Senadole	33	z	6	z	6	z	z	7	z
Senožeče	278	34	36	35	45	57	22	27	22
Škoflje	60	z	5	5	14	7	z	9	10
Vremski Britof	24	6	-	z	6	z	z	z	z

V občini je živel 147 moških več kot žensk.

Tabela 9: Državljeni RS s prijavljenim stalnim bivališčem po spolu in naseljih, občina Divača, 30.06.2007

	skupaj	moški	ženske	število HŠ
Občina Divača	3614	1806	1808	1317
<i>Naselja v občini</i>				
019001 BARKA	96	50	46	57
019002 BETANJA	12	7	5	5
019003 BREŽEC PRI DIVAČI	28	17	11	13
019004 DANE PRI DIVAČI	60	30	30	23
019005 DIVAČA	1195	588	607	295
019006 DOLENJA VAS	163	79	84	72
019007 DOLNJE LEŽEČE	212	109	103	71
019008 DOLNJE VREME	123	56	67	54
019009 FAMLJE	144	74	70	42
019010 GABRČE	34	20	14	19
019011 GORIČE PRI FAMLJAH	33	11	22	17
019012 GORNJE LEŽEČE	44	20	24	32
019013 GORNJE VREME	100	52	48	42
019014 GRADIŠČE PRI DIVAČI	18	9	9	9
019015 KAČIČE-PARED	82	41	41	34
019016 KOZJANE	17	8	9	24
019017 LAŽE	77	36	41	31
019018 MATAVUN	60	27	33	15
019019 MISLIČE	41	27	14	30
019020 NAKLO	66	33	33	22
019022 OTOŠČE	21	11	10	11
019023 PODGRAD PRI VREMAH	23	15	8	18
019024 POTOČE	49	21	28	17
019025 SENADOLE	62	31	31	31
019026 SENOŽEČE	578	300	278	192
019027 ŠKOCJAN	5	2	3	11
019028 ŠKOFLJE	121	58	63	53
019029 VAREJE	34	18	16	16
019030 VATOVLJE	20	10	10	11
019031 VREMSKI BRITOF	50	26	24	30
019032 ZAVRHEK	46	20	26	20

Vira: Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve - Centralni register prebivalstva.

Naselje z največjim številom prebivalcev s prijavljenim stalnim bivališčem je Divača, sledijo pa Senožeče. V teh dveh naseljih ima stalno bivališče skupno 1.773 ljudi, kar predstavlja 49% od 3.614. Ostala naselja štejejo manj prebivalcev s stalnim bivališčem, na zadnjem mestu pa je Škocjan s petimi.

Tabela 10: Delovno aktivno prebivalstvo, zaposleni, samozaposleni, kmetje

OBČINA Divača	Delovno aktivno preb.	Zaposleni v podjetjih, družbah, organizacijah	Zaposleni pri samozaposlenih osebah	Samozaposlene osebe: Samostojni podjetniki posamezniki	Samozaposlene osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost	Kmetje
2000	971	780	75	69	-	47
2001	1313	1086	106	75	-	46
2002	1374	1124	119	78	1	53
2003	1382	1121	135	81	2	43
2004	1363	1085	146	80	3	48
2005	1448	1102	209	87	5	45

V občini Divača je delovno aktivno prebivalstvo skupno gledano v porastu za 32% (v primerjavi med letoma 2000 in 2005). Rahel upad se je zgodil le med letoma 2003 in 2004, kar sicer ni sorazmerno s številom gospodarskih subjektov, ki je konstantno v porastu. Iz primerjave podatkov iz zgornje tabele in tabele št. 1 je trend deleža aktivnega prebivalstva glede na skupno število prebivalstva pozitiven. Konstantna porast števila zaposlenih se je vršila le pri zaposlenih pri samozaposlenih osebah, pri samostojnih podjetnikih posamezniki in pri osebah, ki opravljajo poklicno dejavnost. Število zaposlenih v družbah je z letom 2003 začelo nihati in nato upadati, leta 2005 je poraslo, vendar je še zmeraj nižje kot leta 2002 za 2%. Število kmetov je do leta 2002 raslo, nato je z letom 2003 doseglo upad za skoraj 20% in do danes število ni doseglo ravni leta 2003 in niti 2000.

Tabela 11: Dnevne migracije delovno aktivnega prebivalstva v letu 2002

Občina prebivališča	Občina Dela	Število
Divača	Divača	204
	Sežana	532
	Koper	90
	Hrpelje – Kozina	63
	Ilirska Bistrica	12
	Komen	6
	Ljubljana	108
	Ajdovščina	31
	Postojna	87
	Izola	4
	Pivka	33
	Drugje	204
	Skupaj	1374

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002

Dnevno se delovno aktivno prebivalstvo na delo prevaža v več krajev izven občine Divača, vendar največ v Sežano, 204 ostajajo na delu v Divači, 204 delo opravljajo v različnih krajih, ki jih zaradi geografske razpršenosti nismo zajeli v analizo. Kar 108 delavcev dela v Ljubljani, na Kozini ali v Hrpeljah pa 63. V Kopru je zaposlenih 90, v Izoli pa 4 ljudje.

Tabela 12: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi, Popis 2002

Skupaj	Brez izobrazbe	Nepopolna osnovna izobrazba	Osnovna izobrazba	Srednja izobrazba - skupaj	Srednja izobrazba - nižja in srednja poklicna	Srednja izobrazba - strokovna in splošna	Višja izobrazba	Visoka dodiplomska izobrazba	Visoka podiplomska izobrazba
3.334	30	273	956	1.797	956	841	124	142	12

Statistični podatki zadnjega popisa prebivalstva iz leta 2002 kažejo, da je največ prebivalcev občine Divača doseglo srednješolsko izobrazbo, le teh je izmed 3.334, ki so bili starejši od 15 let, 54%. Odstotkovno jim sledijo tisti z osnovnošolsko izobrazbo, le teh je 29%, nepopolno osnovno šolo ima 8% prebivalcev občine, 4% imajo dokončano visoko dodiplomsko izobraževanje, 4% so dosegli višjo izobrazbo, 3 promile ljudi je doseglo visoko podiplomsko izobrazbo, 1% pa je brez izobrazbe.

2.3 Gospodarstvo

Občina Divača je v primerjavi z ostalimi občinami obalno-kraškega območja na področju razvoja gospodarstva in podjetništva med najmanj razvitimi občinami že vrsto let. To kažejo številni kazalci razvoja. Občina Divača bo morala s pomočjo države na tem področju v prihodnosti še veliko postoriti. Spodbudno je dejstvo, da so v občini v letu 2006 pridobili projektno dokumentacijo za gradnjo poslovne cone s površino 10 ha. Trenutno se izvajajo pripravljala dela za izgradnjo 120 ha velike industrijske cone v Divači zaradi česar se do leta 2013 predvideva povečanje števila gospodarskih subjektov.

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov od leta 2000 do 2007 v občini Divača

Občina Divača	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Projekcija 2013
Podjetja - pravne osebe, skupaj	27	30	32	31	29	27	32	37	62
Podjetja - fizične osebe, skupaj	107	110	111	113	114	116	111	113	138
Skupaj	134	140	143	144	143	143	143	150	200

Vir: SURS in Informacija o rezultatih poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov na Obalno – Kraškem območju, Ajpes

Tabela 2: Število aktivnih podjetij po statistični glavni dejavnosti:

SKD - PODROČJE (statistična glavna dejavnost)	Število aktivnih podjetij SUM
	2006
C RUDARSTVO	1
D PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	21
E OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN VODO	
F GRADBENIŠTVO	36
G TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE	25
H GOSTINSTVO	21
I PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE	14

J FINANČNO POSREDNIŠTVO	
K POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE	28
Skupaj	146

Vir: SURS

Število gospodarskih subjektov v občini Divača v letih 1999 do 2006 niha, vendar ni velikih odklonov. Vseskozi je prihajalo do porasta fizičnih oseb, pri pravnih osebah pa je prihajalo do dviga in padca števila, vendar le za nekaj pravnih oseb. Od leta 2004 je bilo v občini enako število pravnih oseb, kar opozarja na dejstvo, da je za možnost ustanavljanja pravnih oseb v občini Divača potrebno postoriti še veliko.

Število pravnih oseb v občini, kot je razvidno iz Tabele 1 ves čas niha. Gre za odstopanja le nekaj podjetij. Pričakovali bi, da v današnjem času število pravnih oseb konstantno narašča, vendar temu ni tako. V prihodnjih letih lahko ob ustrezni politiki razvoja, tako na nivoju občine, kot tudi države, pričakujemo rast števila teh subjektov.

Glede na statistično dejavnost največ delujočih podjetij iz področja občine Divača spada z glavno dejavnostjo v dejavnost gradbeništva, sledita poslovanje z nepremičninami in trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe.

Tabela 3: Število gospodarskih subjektov po standardni klasifikaciji dejavnosti od C-K v letih 1999-2005 v občini Divača

Občina Divača	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	Število aktivnih podjetij SUM	Število aktivnih podjetij SUM	Število aktivnih podjetij SUM	Število aktivnih podjetij SUM	Število aktivnih podjetij SUM	Število aktivnih podjetij SUM	Število aktivnih podjetij SUM
C RUDARSTVO	1	1	1	1	1	1	1
D PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	32	31	30	31	30	27	23
E OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN VODO							
E OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN VODO							
F GRADBENIŠTVO	20	23	30	30	34	32	35
G TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE	26	27	25	24	24	29	27
H GOSTINSTVO	13	12	13	14	17	17	18
I PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE	20	17	17	17	16	16	12
J FINANČNO POSREDNIŠTVO			1	1	1	1	1
K POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE	19	23	23	25	21	20	26
Sum	131	134	140	143	144	143	143

Vir: http://www.stat.si/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=3&leto=2007&jezik=si*

* Zadnji podatki so na voljo za leto 2005

Največ podjetij v občini deluje v predelovalni dejavnosti, v povprečju okrog 22%, vendar je leta 2004 in 2005 sledil upad števila teh podjetij. Na drugem mestu po številu delujočih podjetij v občini je gradbeništvo, tu se v povprečju gledano vseskozi vrši rast novih podjetij. Na tretjem mestu pa sta trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe ter poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve. V teh dejavnostih je pri številu podjetij prihajalo do nihanj.

Tabela 4: Prihodek podjetij v občini Divača od leta 1999 do 2005

Občina Divača	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Prihodek podjetij (EUR)	13.224.003	9.051.077	11.095.810	11.287.765	10.974.796	10.599.232	11.767.651

Podjetja v občini Divača so v preteklosti, v devetdesetih letih, vseskozi med leti večala svoj prihodek, do največjega upada je prišlo leta 2000, nato je sledilo obdobje porasta, leta 2004 je sledil spet rahel padec, naslednje leto pa je spet prišlo do porasta, večjega kot vsa leta od 2000 dalje (kar za 23% v primerjavi z letom 2000).

Tabela 5: Čisti dobiček gospodarskih družb po dejavnostih v občini Divača za leti 2006 in 2007 v EUR

	DEJAVNOST	2006	2007
A	Kmetijstvo, lov in gozdarstvo	10.620	4.503
B	Ribištvo	0	0
C	Rudarstvo	0	0
D	Predelovalne dejavnosti	14.826	13.339
E	Elektrika, plin in voda	0	0
F	Gradbeništvo	26.156	27.389
G	Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe	24.825	59.733
H	Gostinstvo	7.198	7.385
I	Promet, skladiščenje in zveze	81.414	18.180
J	Finančno posredništvo	0	0
K	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	1.302	339.492
M	Izobraževanje	0	0
N	Zdravstveno in socialno varstvo	0	0
O	Druge storitve	0	0
	SKUPAJ	166.341	470.021

Vir: Ajpes, maj 2007, maj 2008

Glede na podatke AJPEs-a za leto 2006, največ čistega dobička v občini v gospodarskih družbah ustvarijo promet, skladiščenje in zveze, kar 48,94 %, sledi gradbeništvo z 15,72 %, nato trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe z 14,92 %, predelovalne dejavnosti z 8,91 %, kmetijstvo, lov in gozdarstvo z 6,38 %, ter gostinstvo z 4,33 % in nepremičnine, najem in poslovne storitve z 0,78 %. Žal se občina Divača že kar nekaj let zapored, po kriteriju čisti dobiček gospodarskih družb, uvršča na rep občin v obalno-kraškem območju.

V strukturi celotnega čistega dobička, predstavlja čisti dobiček gospodarskih družb občine Divača le **0,1 %** od celotnega dobička vseh gospodarskih družb na obalno-kraškem območju.

V letu 2007 ostaja delež celotnega čistega dobička gospodarskih družb občine Divača le **0,1 %** od celotnega dobička vseh gospodarskih družb na obalno-kraškem območju.

Kljub temu pa je čisti dobiček gospodarskih družb v primerjavi s prejšnjim letom, v letu 2007 zrasel za skoraj 2,8 krat!

Največji preskok glede na ustvarjen čisti dobiček se je zgodil v dejavnosti z nepremičninami, le ta je napram lanskem letu zrasel za 338.190 EUR! Napredek se je zgodil tudi v sektorju Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe.

Velike spremembe v negativno smer v višini čistega dobička so se zgodile na področju dejavnosti: kmetijstva (upad za 57,60 odstotkov) in prometa ter zvez (upad za 77,67 odstotkov).

Tabela 6: Osnovni podatki samostojnih podjetnikov v občini Divača za leti 2006 in 2007

Občina Divača	Podjetniki -število	Zaposleni -število	Čisti prihodki od prodaje v mio EUR	Sredstva na 31.12. v EUR
2006	111	112	7.840.928	5.671.007
2007	113	136	9.007.000	8.053.000

Vir: Ajpes, maj 2007, maj 2008

Iz zgornje tabele je mogoče izračunati, da je posamezni podjetnik v letu 2006 zaposloval 1,009 delavcev, v letu 2007 pa 1,20 delavca.

Tabela 7: Neto dohodek samostojnih podjetnikov v občini Divača za leti 2006 in 2007

Občina Divača	Podjetnikov dohodek v EUR	Negativni poslovni izid v EUR	Neto podjetnikov dohodek v EUR
2006	801.202	104.323	696.879
2007	1.019.000	92.000	927.000

Vir: Ajpes, maj 2007, maj 2008

Po podatkih Agencije RS za javnopravne evidence in storitve je bilo v letu 2006 v občini Divača registriranih 111 samostojnih podjetnikov, število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih pa je bilo 112, kar je dejansko manj kot leto poprej (število samostojnih podjetnikov 114 in število zaposlenih 159 – vir:Ajpes, maj 2005). Neto dohodek podjetnika je v celotnem letu 2006 znašal 696.879 EUR

Podjetniški razvoj na območju občine ima potencial predvsem v panogah, ki so že sedaj prevladujoče in uspešne, kot so na primer promet in zveze ter gradbeništvo. Ustvarjanje čim večje dodane vrednosti proizvodov in storitev ter zagotavljanje zmanjševanja razlik v razvoju, v primerjavi z ostalimi občinami tega območja, so pomembni ciliji, ki jih bo občina morala slediti v prihodnosti.

Za doseg te ciljev bodo podjetja morala povečati vlaganja v raziskave in razvoj, nove tehnologije, znanja in ne nazadnje bodo morala stremeti k povezovanju in boljšemu trženju storitev in proizvodov. Občina sama je storila pomemben korak s pričetkom projekta poslovne cone v občini, morala pa bo zagotavljati tudi številne druge spodbude, ki bodo prispevale k vsestranskemu razvoju. To so na primer ureditev potrebne infrastrukture in institucionalnega okolja ter razvoj programov za podporo podjetništvu, razne oblike izobraževanja za podjetja, razvoj človeških virov, skrajševanje birokratskih postopkov za pridobivanje raznih dovoljenj.

Kljub temu, da se je število samostojnih podjetnikov posameznikov iz leta 2006 v letu 2007 povečalo le za 2, se je število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih posameznikih povečalo za 24, povečal se je tudi čisti prihodek od prodaje samostojnih podjetnikov in pa višina njihovih sredstev.

Tako kot so bile v letu 2007 uspešne gospodarske družbe, dosegajo tudi samostojni podjetniki posamezniki dobre poslovne rezultate, kar se odraža v zmanjšanju negativnega poslovnega izida, povečanju dohodka in posledično tudi povečanju neto dohodka podjetnikov.

Swot analiza – področje gospodarstvo

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - ugodne cestne in železniške povezave - specifično znanje s področja dejavnosti prometa, skladiščenja in zvez - ustaljene izvozne poti večjih gospodarskih subjektov - poslovna cona Risnik v izgradnji ter industrijska cona v Divači - bližina Parka Škocjanske jame, Lipice, Divaške jame, Brkinov ter Vremščice 	<ul style="list-style-type: none"> - majhno število gospodarskih subjektov - neuskkljenost ponudbe in povpraševanja po delovni sili - odliv perspektivnih kadrov v druga okolja - premajhna izvozna usmerjenost mikro in malih podjetij - prostorska razpršenost območja in slaba infrastruktura v odročnih krajih - slabo razvit storitveni sektor
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - vključevanja podjetij v povezave na ravni regije in države s ciljem povečevanja konkurenčnosti - uvajanje novih proizvodnih procesov in razvoj novih proizvodov ter storitev - zadržanje mladih perspektivnih kadrov v občini - širitev poslovanja na tuje trge 	<ul style="list-style-type: none"> - ranljivost malih gospodarskih subjektov na vplive zunanjih dejavnikov - odvisnost gospodarske rasti od poslovanja večjih gospodarskih družb v občini in regiji - nezadostna ponudba zemljišč za razvoj gospodarstva

2.4 Infrastruktura

Razvoj občine Divača je nedvomno pogojen z razvojem infrastrukture, kar pripomore tako k ekonomskemu izboljšanju stanja kot tudi h kakovosti življenja samega. Tako so zlasti pomembne urejene ceste, vodovodi in komunalna infrastruktura. V današnjem svetu pa je seveda pomembna tudi telekomunikacijska infrastruktura.

Plan občine Divača od 2007 – 2013 zajema naslednje operacije na področju infrastrukture:

Cestno omrežje

1. Ureditev zemljiško knjižnega stanja in katastra za občinske kategorizirane ceste
2. Postavitev km tablic na cestnih odsekih na celotnem območju občine
3. Priprava digitalizacije občinskih cest in ureditev banke cestnih podatkov
4. Povečati varnost na cestah z dopolnilnimi zanki in zaščitnimi ograjami na nevarnih odsekih
5. Obnova občinskih cest – odsekov do vasi.

Vodovodno omrežje

1. Izgradnja vodovoda Goriče – Famlje
2. Izgradnja vodovoda Zavrhek – Škoflje
3. Izgradnja rezervoarja v Gradišču
4. Izgradnja vodovoda od Gorič do mednarodnega letališča v Divači
5. Obnovitev razdelilnega omrežja po vasi Gradišče
6. Zagotovitev primernih količin pitne vode pri komunalnem urejanju novih zaselkov »Gabrovo naselje in SI-9
7. Zaključiti instaliranje čistilne naprave ter izgradnjo odzemnih jaškov s števci v Gornjih Ležečah
8. Ureditev vprašanja lokalnega vodovoda v vasi Potoče
9. Sanacija vodovoda po vasi Senožeče
10. Zagotovitev zdrave pitne vode za Brkine (Misliče, Kozjane, Gornje Ležeče, Podgrad pri Vremah, Vareje, Vatovlje) iz sistema Kraškega vodovodnega sistema ob upoštevanju bodoče akumulacije Padež
11. Zagotovitev oskrbe z neoporečno pitno vodo za vas Kozjane iz javnega Kraškega vodovodnega sistema oz. izvedba sanacije lokalnega vodnega vira.

Problematika oskrbe prebivalstva s pitno vodo je pereča predvsem z dveh vidikov, to sta zagotovitev varnosti oskrbe naseljem, ki so že priključena na javni vodovodni sistem ter dograditev in obnova vodovodnega sistema.

Področje komunalnega urejanja

Pomemben projekt za prihodnost občine bo izgradnja kanalizacijskega omrežja v S-delu Divače in v Gabrovem naselju. Navedena investicija (v višini 700.000.000,00 SIT oz. 2.921.048 EUR) se bo predvidoma vršila v treh delih od leta 2007-2013. V obdobju 2007-2013 namerava občina tudi izdelati projektno dokumentacijo za eno ali dve aglomeraciji, ki ju

mora komunalno opremiti.

Železniške povezave

V prihodnosti se na državnem nivoju načrtuje izgradnja dvotirne železniške proge Divača – Koper ter izgradnjo železniškega tira Divača – Trst, kar bo omogočilo bistveno večji promet, tako v prevozu potnikov, kot tudi blaga. Izvedba tega projekta bo gotovo imela pozitivne vplive na razvoj občine, v smislu povečanja števila novih delovnih mest, večjega obiska turistov, razbremenitev cestne infrastrukture.

2.5 Podežetje in kmetijstvo

V kmetijsko pridelovalnem pogledu se območje občine Divača deli na Senožeško podolje, Vremsko dolino z Vremščico in Brkine.

Klimatsko in geografsko je to območje zelo raznoliko. Zaradi neobremenjenosti okolja je še posebej primerno za ekološko ali integrirano pridelavo hrane. Naravne danosti narekujejo potrebo po drugačnem obravnavanju prostora v katerem živimo in kmetujemo. Bližina velikih mest kot sta Trst in Koper pa sta kot nalašč za trženje vseh vrst kmetijskih pridelkov in izdelkov tega območja.

Celotno območje je uvrščeno med območja z omejenimi dejavniki za kmetovanje.

Na območju Brkinov prevladuje kot glavna kmetijska panoga sadjarstvo, na senožeškem pa reja drobnice. Z rejo goveda pa se ukvarjajo posamezne kmetije na celotnem območju. Na tem mestu je potrebno omeniti tudi rejce perutnine, ki delujejo kot kooperanti večjih slovenskih perutninarskih družb, ki odkupujejo meso piščancev in puranov za nadaljnjo predelavo v mesne izdelke.

Poljedelstvo je usmerjeno le v pridelavo krme za živino ter samooskrbo gospodinjstev s poljščinami.

Tudi vrtnarstvo predstavlja le pridelavo zelenjavo za lastne potrebe, čeprav so nekatera območja primerna za pridelavo le-te.

Pri vsem pa predstavlja velik problem razdrobljena posestna struktura kmetijskih zemljišč in pa divjad, ki v zadnjih letih povzroča velike škode tako na njivah, vinogradih kot travnikih.

Tabela 1: Površine kmetijskih zemljišč v uporabi

	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi – ha					
OBČINA	NJIVE IN VRTOVI	SADOVNJAKI	EKSTENZIVNI SADOVNJAKI	VINOGRADI	TRAVNIKI IN PAŠNIKI	SKUPAJ
DIVAČA	200	33	13		2181	2427

Tabela 2: Število družinskih kmetij in velikost le-teh

OBČINA	Št. Družinskih kmetij	Kmetijska zemljišča v uporabi v ha	Povprečna velikost v ha
Divjača	278	2427	8,7

Vir: Popis kmetijskih gospodarstev v RS v letu 2000, statistični urad RS

Na celotnem območju se srečujemo z majhnimi kmetijami in z veliko razdrobljenostjo kmetijskih površin, kar v še večji meri, gledano dolgoročno, vpliva na zaraščanje tega prostora.

Območje Brkinov je že od nekdaj znano po pridelavi sadja, predvsem jabolk, češpelj in češenj. Obsega hribovito območje na območju občin Hrpelje-Kozina, Divača, Ilirska Bistrica in Pivka.

Prvi zametki sadjarstva v Brkinih so nam znani šele proti 18. stoletju, ko je začela država na razne načine navajati podložnike h gojitvi sadnega drevja. Za razvoj sadjarstva si je takrat na kranjskem območju Brkinov trudila Kranjska kmetijska družba v Ljubljani in njeni podružnici v Postojni in Ilirski Bistrici. Za sadjarstvo v južnem območju Brkinov pa je skrbela Tržaška kmetijska družba in podružnice v Sežani, Divači, Kozini in Podgradu.

Brkinski sadjarji so bili pomemben pridelovalec svežih jabolk in sliv, ki so jih prodajali v Trst in Reko. Že takrat so ponujali tudi suho sadje in žganje. Zelo znana je bila in je še danes brkinska slivovka, danes zaščitena z geografskim poreklom kot Brkinski slovovec, ki se kaže v prepoznavni cvetici, prijetnega vonja in okusa.

V Brkinih so pridelavo sadja pospeševali umni sadjarji predvsem učitelji in župniki. Po zaslugi družine Dujc iz Zavrhnka je med leti 1885 in 1890 na razstavi v Parizu in na Dunaju brkinsko jabolko in češpljo lahko občudovala vsa evropska smetana.

Večje obnove sadovnjakov so pričele po letu 1974 in se nadaljevale vse do leta 1994. Od takrat pa je obnov vedno manj.

Na območju občin Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana je po podatkih iz popisa kmetijskih gospodarstev v RS v letu 2000 73 ha **intenzivnih sadovnjakov**. Večina sadjarjev je vključena v integrirano pridelavo sadja.

Tabela 3: Bruto površina intenzivnih sadovnjakov na obravnavanem območju (po podatkih iz ankete v letu 2000)

Občina	Št. sadjarjev	Jablane v ha	Hruške v ha	Češplje v ha	Češnje v ha	Skupaj
Divača	20	32,36		0,4		32,76

Vir: Študija brkinska sadna pot (Društvo brkinskih sadjarjev – 2001)

Na 69 ha površin jablanovih nasadov je skupaj posajenih okoli 116.226 dreves, od tega največji delež predstavlja sorta Idared (44%), Jonagold (28%) in Zlati delišes (11%), ostalih sort kot so Elstar, Gloster, Gala, Melrose, Mutsu, Braeburn in drugih, pa je manj.

Travniški nasadi imajo v Brkinih dolgoletno tradicijo, o čemer pričajo številni travniški nasadi in vrste sadnega drevja, ki so bile posajene ob njivah. Po podatkih iz statističnega popisa kmetijskih gospodarstev v RS v letu 2000 je na območju treh občin še 37 ha ekstenzivnih sadovnjakov. Med sadnimi vrstami prevladujejo jablane, češplje, hruške in češnje.

Pri jablanah so zastopane stare sorte, ki so bolj ali manj odporne na bolezni in škodljivce: bobovec, goriška sevka, krivopecelj, mošancelj, pri hruškah tepke, ozimke, putrovke in moštnice, pri češpljah pa različni tipi domače češplje.

Sadje se porabi predvsem za samooskrbo s svežim sadjem ter ozimnico in za predelavo v žganje, sadni sok in kis, marmelade, kompote in suho sadje.

(posebno poznan je brkinski slivovc, jabolčno žganje, v zadnjem času tudi jabolčni sok in domač jabolčni kis)

Sadje v travniških sadovnjakih se prideluje na sonaravni, ekološko neoporečen način, žal se pridelava opušča in vse bolj je prisotno zaraščanje. Veliko sadnih dreves je posajenih tudi ob hišah in vrtovih.

Koristnost travniških nasadov:

- pridelava hrane,
- velik pomen pri lepšem izgledu in ohranjanju kulturne krajine,
- nudijo dom in hrano mnogim ogroženim živalskim vrstam, predvsem pticam in koristnim žuželkam.

Možnosti razvoja:

Tu so še velike možnosti za razvoj sadjarstva in predelave sadja v najrazličnejše izdelke. Površin primernih za napravo nasadov je še veliko. Ob opuščanju poljedelstva in živinoreje se sadjarstvu ponujajo nove površine, ki so primerne za obnovo sadovnjakov, tako intenzivnih kot travniških. Zaradi čistega in naravnega okolja so možnosti integrirane ali ekološke pridelave sadja velike.

Ker je poskus skupnega trženja sadja in izgradnje sodobne hladilnice v zadnjih letih žal propadel, sadjarji poskušajo s posameznimi programi reševati probleme trženja. Predvsem vidijo rešitev v povezavi s turizmom.

Z odprtjem sadne ceste v prihodnjem letu bodo tudi možnosti trženja večje. Mlajši sadjarji se tudi zanimajo za predelavo sadja v sadni sok, kis, suho sadje ali žganje. Tako bi se povečala ponudba na kmetiji in s tem tudi dohodek. Investicije v izgradnjo objektov za predelavo pa so prevelike, da bi sadjarji brez pomoči države to zmoogli sami.

Pridelava in predelava sadja v povezavi s turizmom je torej ena od možnosti za izboljšanje ekonomskega položaja kmetij na območju Brkinov.

Sadjarji so organizirani v Društvo brkinskih sadjarjev in skupaj so izpeljali že več projektov pomembnih za razvoj sadjarstva na tem območju. S skupnim nastopom na razstavah, sejnih in ocenjevanjih tudi sami prispevajo k promociji brkinskega sadja, brkinskega slivovca in celotnega območja.

Brkini postajajo za turiste vse bolj zanimivi in to moramo izkoristiti.

Tabela 4: Število glav živine

OBČINA	Glav živine				
		Govedo	Prašiči	Ovce	Koze
Divča	A	136	53	32	9
	B	725	217	2158	173

Vir: Popis kmetijskih gospodarstev v RS v letu 2000, Statistični urad RS

Kot je razvidno iz zgornje tabele v občini Divča prevladuje reja ovac, sledi govedoreja, prašičereja, na zadnje sledi še kozjereja.

Navedeno izhaja iz tega, da je to območje dokaj ekološko neobremenjeno in zato še posebej primerno za ekološki način reje živali, predvsem prežvekovalcev in kopitarjev. Za to območje je značilno velika razdrobljenost kmetijskih površin, ki zelo omejuje rejo pašnih živali, posebni klimatski in talni pogoji kot so sorazmerno dolga vegetacija s poletnimi sušami.

Brez živinoreje si težko predstavljamo obdelano kulturno krajino ter razvoj turizma, kar narekuje potrebo po ohranjanju poseljenih odročnih, hribovitih in kraških območij. Stalež živine na Krasu in na celotnem južno primorskem prostoru še naprej vztrajno pada, zmanjšuje se nekoč obdelovalna površina in s tem tudi življenjski prostor, gozd prihaja vse bližje vasem. Stalež divjadi predvsem zveri je čedalje večji in agresivnejši. Dejali bi da se nam pred očmi spreminja podoba krajine. Poleg skrajno neprijazne in tudi za turiste nezanimive pokrajine se postopoma spreminja tudi mikroklima.

V skladu s pridobljenimi podatki je jasno, da število živinorejcev iz leta v leto upada. Opuščanje živinoreje povzroča zaraščanje nekdanjih skupnih pašnikov (t. i. gmajne) ter področja nekdanjih enokosnih travnikov, njiv in celo vrtov z neuporabnim nizkim grmičevjem. S tem se spreminja podoba kulturne krajine. Neurejeno in zaraščeno podeželje ni privlačno niti za turiste in niti za tamkajšnje prebivalce. Približevanje gozdnega roba ostalim obdelovalnim površinam povečuje pritisk divjadi in rastlinskih bolezni, kar onemogoča razvoj tistih kmetijskih panog, ki so trenutno ekonomsko zanimive, kot sta vinogradništvo na Krasu in sadjarstvo v Brkinih.

Izobrazbena struktura gospodarjev in delo na kmetiji družinskih članov ter zaposlenih:

Podatkih iz popisa kmetijskih gospodarstev v letu 2000 kažejo, da ima večina gospodarjev končano osnovno (36%) in poklicno šolo (32%). Sledijo gospodarji z nedokončano osnovno šolo (10%), s končano srednjo šolo (17%) in najmanj z dokončano višjo, visoko strokovno, univerzitetno ali podiplomsko izobrazbo (5%).

Nizka pa je kmetijska izobrazba gospodarjev, saj ima večina le praktične izkušnje z delom na kmetiji.

Tabela 5: Družinski člani in redno zaposleni na družinskih kmetijah

Občina	Osebe	Ne dela na kmetiji	Delajo na kmetiji
Divjača	936	196	740

Vir: Popis kmetijskih gospodarstev v RS v letu 2000, Statistični urad RS

Opomba: v letu 2000 je bil izveden zadnji popis kmetijskih gospodarstev

Tabela 6 : Delo na kmetiji po opisanem vrednotenju dela na kmetiji

Občina	Delajo na kmetiji	Edina dejavnost	Glavna dejavnost	Stranska dejavnost	Občasna dejavnost
Divjača	740	44	56	413	227

Kmetijska panoga, ki je ne smemo zanemariti je gozdarstvo!

Gozd je bistvena prvina in sooblikovalec slovenske pokrajine. Razvoj gozdov je tesno povezan s splošnim socialnim, gospodarskim in prostorskim razvojem območja.

Gozdnatost občine Divjača znaša 61,5%. Tako velika gozdnatost občin je povezana z naravnimi danostmi, opuščenjem kmetijske rabe, lastniško in posestno strukturo ter družbenogospodarski dejavniki.

Glede na delež gozdov je celotno območje opredeljeno kot gozdnata krajina, kjer je gozd glavna sestavina v prostoru, prostorsko pa je bolj razdrobljen in se prepleta z zemljišči za kmetijsko rabo. V preteklosti je bilo to območje skoraj izključno kmetijsko s pretežnim deležem pašnikov.

V območju prevladujejo zasebni gozdovi z deležem 76 %, ostalo so državni gozdovi. Delež zasebnih gozdov se je v zadnjem desetletju povečal zaradi procesa denacionalizacije, predvsem zaradi vračanja premoženja agrarnim skupnostim.

2.6 Turizem in dediščina

- Zaradi svojih izjemnih naravnih vrednot in bogate kulturne dediščine ima občina Divača velik potencial za razvoj turizma in izredno raznolikih rekreativnih dejavnosti z oblikovanjem edinstvene turistične ponudbe. Izrazito pomemben z vidika turizma je naravno okolje Parka Škocjanske jame, Lipice, Divaške jame, Vilenice, Brkinov in Vremščice. Za celoten Kras in Brkine je značilna izjemna gostota naravne in kulturne dediščine, ki lahko pridobi na pomenu z ustrezno povezavo v skupni turistični ponudbi.
- Nujno je potrebno posvetiti več pozornosti promociji turistične ponudbe z vzpostavitvijo turistično informacijskega sistema, oblikovanjem integrirane diverzificirane turistične ponudbe, izdelavo turističnih katalogov, boljšo signalizacijo turistične infrastrukture itd. Zaradi pomanjkanja prenočitvenih zmogljivosti v občini je nujno zgraditi hotelske kapacitete višje kategorije v Divači.
- Spričo obmejne in tranzitne lege je območje občine Divača lahko dostopno tržišču Trsta, slovenske Obale, Nove Gorice in predvsem Ljubljane. Z izgradnjo avtocestne povezave se povečuje tok turistov tudi iz sosednje Avstrije. S predvideno izgradnjo letališko infrastrukture na letališču v Divači, ki je že pridobilo status mednarodnega letališča bo območje postalo dodatno zanimljivo za večje število turistov.
- Kot vsa srednje velika mesta in občinska središča tudi Divača ne zaostaja z razvojem. V kratkem se bo pričela izgradnja dolgo pričakovane dvotirne železniške povezave Koper – Divača in razširitev železniških zmogljivosti na relaciji Divača – Trst, kar bo pomenilo izdatno povečanje železniškega prometa skozi mesto. Prav tako se bo zaradi teh vlaganj razširila in adaptirala železniška postaja Divača.

Največja znamenitost, ki se nahaja v občini Divača so **Škocjanske jame** – svetovno znane jame, ki so tudi na seznamu svetovne dediščine organizacije UNESCO. V letu 2005 je to naravno znamenitost obiskalo 91.154 obiskovalcev, od tega je bilo kar 71.221 gostov iz tujine. V letu 2006 je jamo obiskalo 90.568 obiskovalcev, od tega 63.329 tujih.

Ponudbo dopolnjujejo pešpoti in kolesarske poti skozi splet številnih kraških pojavov in po kraški krajini parka, naselja s tipično kraško arhitekturo ter etnološke in geološke muzejske zbirke v J'kopinovem skednju in upravni stavbi parka. Vse naštetu tvori svojevrsten turistični produkt, ki je eden od treh stebrov kraškega turizma.

Škocjanske jame so *izjemno bogato arheološko najdišče*. Ozemlje izkazuje kontinuirano poselitev od jamskih postojank iz mezolitika in vrste obsežnih utrjenih selišč s spremljajočimi grobišči iz mlajše bronaste dobe ter številnimi gradišči (Škocjan, Gradišče, itd.) iz starejše železne dobe, ki pomembno sooblikujejo podobo kulturne krajine.

Območje Parka Škocjanskih jam označuje velika gostota kulturnih spomenikov, nastalih zlasti v obdobju od 13. – 15. stoletja. Še posebno je bogat s *sakralno stavbno dediščino*, kjer se kaže vpliv furlanske stavbne tradicije. Posebno kvaliteto predstavljajo notranje poslikave (ciklus fresk v cerkvi sv. Helene na Gradišču). Svojestven pečat pokrajini daje cerkev sv. Kancijana z zvonikom, ki postaja vedno manj vidna zaradi zaraščanja, in grad na Školju, eden izmed redkih ohranjenih srednjeveških gradov s kultivirano okolico. Identiteto območja tvorijo predvsem impresivni objekti naravne dediščine, ki jih dopolnjuje kulturna dediščina in poselitev.

Naravne danosti pogojujejo razvoj *raziskovalnega* (zlasti v Regijskem parku Škocjanske jame) *in šolskega turizma* (naravoslovne učne poti, jame, Škrateljnova hiša, Kobilarna Lipica in Štanjel), ki prispevajo tudi k osveščanju in širjenju vedenja o Krasu in tako krepijo njegovo razpoznavnost. Območje se zaveda pomena številnih naravnih pojavov, zato je že v preteklosti izpostavilo več tematskih poti kot npr.

- na južnem obrobju občine Divača je speljana tudi krasoslovna učna pot Divaški Kras, ki na dolžini petih kilometrov predstavi številne kraške pojave.
- gozda učna pot Djestence pri Senožečah
- učna pot Škocjan itd.

Pomembno je poudariti pomen **preнове Škrateljrove domačije v Muzej Slovenskih filmskih igralcev v Divači**. Obstoječa Škrateljnova hiša že sedaj gosti *razstavo* prve slovenske filmske igralke **Ite Rine**, ter privablja različne vrste gostov.

Športni turizem je na območju občine Divača možen na več načinov. Pri tem je potrebno izpostaviti turistične jame, od katerih je v občini najznamenitejša **Divaška jama**, ki poleg vodenih ogledov, športnega in raziskovalnega *jamskega turizma* s pomočjo jamarskih društev povečujejo zanimanje za obisk jam z razvijanjem šolskega turizma v smislu naravoslovnih učnih poti za spoznavanje kraških pojavov in z organiziranjem kulturnih prireditev v jamah.

Med alternativne oblike kraškega turizma, ki so šele v razvoju spada prav gotovo tudi *plezanje*, med katerimi lahko izpostavimo naravne **previsne stene podorne doline Risniku** pri Divači. Poleg tega je v telovadnici **OŠ dr. Bogomira Magajne urejena plezalna stena** za vse ljubitelje tega športa.

Z vidika naravnih danosti so na območju dobre možnosti za *kolesarjenje in pohodništvo*, ki je razvito zlasti na **Vremščici in po Brkinih**. Kolesarstvo in pohodništvo na območje občine Divača privabljata številne obiskovalce, ki si želijo aktivnih počitnic v slikoviti krajini z visoko gostoto naravne in kulturne dediščine ter drugimi gospodarskimi dejavnostmi, ki se povezujejo s turizmom. Kolesarjenje in pohodništvo nudita možnost za oblikovanje integrirane turistične ponudbe, vendar pa je potrebno vnesti kolesarske poti v občinske plane, zagotoviti potreben nadzor in vzdrževanje kolesarskih poti.

Povezovanje z ostalimi turističnimi znamenitostmi, ki sicer spadajo v sosednje občine, lahko občina Divača pridobi dodatno turistično povpraševanje.

Za popestritev obstajajo še številne druge možnosti rekreacije, kot so na primer, *jahanje konj*, *plavanje* v pokritem olimpijskem bazenu **v Lipici**, *golf igrišče* z 9 luknjami prav tako **v Lipici**, številna *tenis igrišča*, *balinanje* skoraj v vsaki vasi, *letalstvo* na mednarodnem letališču v Divači ter *zmajarstvo* na Vremščici. Zaradi skromnih naravnih danosti **ribištvo (senožeški bajer, Reka)** le kot popestritev turistične dejavnosti. Območje je po drugi strani bogato z lovno divjadjo, kar nudi dobre možnosti za nadaljnji razvoj sonaravno usmerjenega *lovnega turizma*.

Kot je razvidno iz podatkov, ki jih navajamo v nadaljevanju je občina Divača izredno zanimiva destinacija iz več vidikov. Bogatijo jo namreč naravne in kulturne znamenitosti, pestra ponudba prireditev, ki se odvijajo skozi vse leto, vrhunska gastronomska ponudba ter izredno veliko športnih in rekreativnih možnosti, kot so: kolesarstvo, pohodništvo, sprehajalne tematske poti, ribolov in pa izredno atraktivno športno letalstvo in zmajarstvo!

Razvijajoče se mesto kot je Divača, ki svojo izredno lego tvori pomembno stičišče lokalnih in regionalnih cest ter železniške proge, pridobiva vse bolj tudi na pomenu z izgradnjo nove poslovne cone, ki bo v Divači pomembno pripomogla k razvoju podjetništva in obrti, saj bo omogočala poslovanje domačim in tujim podjetjem iz različnih dejavnosti.

Po podatkih Ajpes za leto 2006 je v občini Divača delovalo 143 poslovnih subjektov, od tega je bilo 78 odstotkov registriranih kot samostojni podjetnik.

111 samostojnih podjetnikov je torej ustvarilo skupno 801.202 Eur neto dohodka.

Leta 2006 je bilo v občini Divača registriranih 32 mikro podjetij – gospodarskih družb, ki so skupaj ustvarile 166.341 Eur čistega dobička, največ le tega so prispevale družbe iz sektorja prometa, sledijo: gradbena stroka, trgovina, predelovalne dejavnost, kmetijstvo in gostinstvo.

Kot je razvidno iz Razvojnega programa podeželja občin Divača, Hrpelje – Kozina in Sežana je na območju občine Divača dobro razvit gastronomski turizem, ki s svojimi zmernimi cenami privablja goste iz bližnjih mestni središč kot so Trst, Koper, Nova Gorica in Ljubljana, ki radi iz različnih vzrokov prenočijo v Divači ali njeni bližnji okolici.

V nadaljevanju podajamo seznam ponudnikov iz področja gostinstva in prenočitvenih zmogljivosti v občini Divača.

a) Gostinska ponudba v občini Divača

Pizzerija Pri Bzku, Dolnje Ležeče
Pivnica in pizzerija Orient Express, Divača
Gostilna Ambrožič, Barka
Gostilna in prenočišča Malovec, Divača
Gostilna pri Čotniku, Dolnje Ležeče
Kmetija Gerželj, Dolenja vas
Gostilna Godina, Kačiče
Gostišče Stari Grad, Senožeče
Gostilna Na ravni, Senožeče
Okrepčevalnica Vremščica
Gostilna Pri jami, Matavun
Gostilna Pri mlinu, Dolenja vas
Gostilna Pri Pinotu, Dolenja vas
Gostišče Risnik s prenočišči Malovec Valter, Divača
Domačija Pr' Vncki, okrepčevalnica in prenočišča,
Dujčeva domačija

b) Prenosišča v občini Divača

Apartmenti Žnidarčič, Matavun (7 ležišč v 2 apartmajih)
Gostilna in prenočišča Malovec, Divača (20 sob in 2 apartmaja s skupno 103 ležišči)
Domačija Pr' Vncki, okrepčevalnica in prenočišča (10 ležišč v 4 sobah)
Pr' Betanci, Betanja (13 ležišč v 1 apartmaju in 4 sobah)
Gostišče Risnik s prenočišči Malovec Valter, Divača (9 sob s 26 ležišči)
Gostilna s prenočišči Pino, Dolenja vas (12 ležišč v 6 apartmajih)
Gostišče Stari Grad, Senožeče (6 sob s 14 ležišči)
Turistična kmetija Jankovi, Vremski Britof (8 ležišč v dveh apartmajih)
Dujčeva domačija (9 ležišč)

Glede na to, da ponudniki zaznavajo vedno večje povpraševanje gostov po dodatni ponudbi prenočišč in, da **v občini Divača ne deluje noben hotel**, ki bi s svojo ponudbo gostom ponudil nekoliko več in kakovostnejšo ponudbo od obstoječe, bi investicija v izgradnjo hotela pomenila pomembno pridobitev za kraj in celotno območje!

Swot analiza – področje turizem, dediščina in podeželje

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • uveljavljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah • neokrnjena narava • kvalitetna regionalna tradicionalna kulinarika • ugodna geografska lega • posebna in značilna naravna in kulturna dediščina • že zaščitene in v postopku zaščite blagovne znamke ter geografska zaščita posameznih pridelkov in izdelkov (brkinski slivovec, kraški ovčji sir, kraška jagnjetina) • raznolikost pokrajine • aktivna pristočasna društva, prepoznana po dosežkih ▪ bližina Parka Škocjanske jame, Lipice, Divaške jame, Brkinov ter Vremščice 	<ul style="list-style-type: none"> • nerazvita in slabo vzdrževana infrastruktura (vodovodi, ceste) • Prevladovanje majhnih kmečkih gospodarstev mešanega tipa; • razdrobljena kmetijska posest; • neorganiziranost in nepovezanost lokalnih akterjev pri skupnem trženju in pridobivanju razvojnih spodbud (na vseh nivojih – kmetijstvo, turizem, društva...) • zaraščanje krajine in poti, ki vodijo do lastniških parcel • mladi ne vidijo perspektive v kmetijstvu • admin.-birokratske ovire • visoki stroški proizvodnje zaradi majhnosti • divjad uničuje pridelek • velika požarna ogroženost naravnega okolja (slaba opremljenost gasilcev) • neorganizirano informiranje o možnostih in postopkih registracije dop.dejavnosti • problematika zagonskih sredstev za prijave na projekte in investicije • možnosti zagotavljanja deležev sofinanciranja na lokalnem in državnem nivoju • premajhen odziv lokalnih skupnosti do skupnih projektov (tematske poti...) • odsotnost transferov (avtobusnih in zasebnih prevozov do turističnih točk) • neugodna starostna struktura • odsotnost kmetijske tržnice • divja odlagališča
MOŽNOSTI	TVEGANJA
<ul style="list-style-type: none"> • ponoven razvoj sadjarstva v Brkinih (obnove intenzivnih in travniških nasadov) • povezovanje kmetijskih gospodarstev med seboj ali z drugimi organizacijami za boljše trženje • Trženje tipičnih lokalnih pridelkov pod skupno blagovno znamko; • pridobivanje državnih in evropskih spodbud, spodbujanje in razvoj naravi prijaznega kmetovanja v povezavi s turizmom • vzpostavitev turistično informativne pisarne • razvoj novih instrumentov za pomoč – spodbude • širjenje ponudbe na kmetijah (konjereja, 	<ul style="list-style-type: none"> • neorganiziran trg in slaba prodaja • zapletenost upravnih zemljiških postopkov za zaokroževanje površin; • zaraščanje krajine in posledično zmanjševanje kmetijskih obdelovalnih površin. • zapoznena izplačila subvencij ter drugih sredstev s strani države • preveliki stroški kmetovanja (potrošni material, zakol...) • prepogosto spreminjanje pogojev za opravljanje kmetovanja • prestroga zakonodaja in inšpekcijske službe v primerjavi z drugimi državami Evrope • prevelika ogroženost letine od divjadi

<p>kolesarjenje, avtokampi, trženje različnih pridelkov...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • priprava popisa tradicionalnih jedi in običajev • registracija tradicionalnih jedi • organiziranje akcije osveščanja ljudi za skupno trženje kraja in korekten odnos do nosilcev dejavnosti • vzpostavitev podpornih institucij (turističnih pisarn in vodnikov, ...) • ustanovitev sklada za sofinanciranje razvoja aktivnosti in dejavnosti (društva...) • trženje obnovljenih vaških jeder 	<ul style="list-style-type: none"> • prostorski ureditveni pogoji kot omejitve za razvoj različnih kmetijskih dejavnosti • Zmanjšanje lovnih površin
--	--

3. VIZIJA

Želimo, da občina Divača postane razvita slovenska občina in uspešno gospodarsko središče, ki bo z razvitimi proizvodnimi in storitvenimi dejavnostmi nudila delo lokalnim prebivalcem in ljudem z območja Krasa in Brkinov. Domačim in tujim podjetjem bo na različnih lokacijah v občini zagotavljala ugodne pogoje za razvoj poslovne dejavnosti in z razvito podjetniško miselnostjo usmerjala svoje prebivalce v podjetniško dejavnost. Divača, kot občinsko središče bo s številnimi vaškimi naselji, kjer se kmetijska dejavnost povezuje s turizmom in različnimi drugimi obrtnimi dejavnostmi, nudil ustrezne pogoje za bivanje in delo. Razvita fizična in družbena infrastruktura, ohranjeno okolje ter raznolike kulturne, športno-rekreativne in izobraževalne dejavnosti bodo omogočale visoko kvaliteto bivanja ter kvalitetno preživljanje prostega časa in hkrati bogatile turistično ponudbo v občini.

To vizijo bo občina uresničevala:

- z razvijanjem pozitivne naravnosti, zavedanja lastne odgovornosti za svojo prihodnost in v prihodnost naravnane delovanja,
- z izkoriščanjem lastnih razvojnih potencialov,
- s spodbujanjem izobraževanja in usposabljanja prebivalcev,
- s spodbujanjem podjetništva, razvoja novih podjetij in novih dejavnosti ter njihovega medsebojnega povezovanja za doseganje konkurenčnih prednosti,
- z razvijanjem sodelovanja, povezovanja in zaupanja med vsemi razvojnimi akterji v občini ter njihovim povezovanjem navzven,
- z zagotavljanjem kvalitetnega fizičnega in socialnega življenjskega okolja vsem prebivalcem,
- z aktivnim vključevanjem v programe v okviru (sub)regije, države in EU,
- z razvijanjem povezav znotraj (sub)regije, države in EU.

Dolgoročni cilji

Dolgoročni razvojni cilj občine je domačim in tujim podjetjem na različnih lokacijah v občini zagotavljati ugodne pogoje za razvoj poslovne dejavnosti in z razvito podjetniško miselnostjo usmerjati svoje prebivalce v podjetniško dejavnost. Obenem je njen cilj z razvito fizično in družbeno infrastrukturo, ohranjenim okoljem ter raznolikimi kulturnimi, športno-rekreativnimi izobraževalnimi dejavnostmi omogočati visoko kvaliteto bivanja ter kvalitetno preživljanje prostega časa in hkrati zagotavljati bogatejšo turistično ponudbo obiskovalcem.

Strateški cilji razvoja občine torej so:

- hitrejši gospodarski razvoj in ustvarjanje novih in kvalitetnejših delovnih mest na področju industrije, obrti in storitev,
- razvoj turizma,
- spodbujanje prestrukturiranja kmetijstva in razvoja različnih gospodarskih dejavnosti na podeželju,
- izboljšanje kadrovskega potenciala občine,
- zagotovitev ustrezne infrastrukturne opremljenosti na območju celotne občine,
- izboljšanje prometnih povezav znotraj občine,
- optimalno varstvo okolja in skladen prostorski razvoj občine.

Za uresničevanje vizije in dolgoročnih ciljev si bodo vsi akterji prizadevali preko doseganja vmesnih ciljev, in sicer:

- ohranitve obstoječih podjetij in odpiranja novih,
- zmanjševanja števila brezposelnih in spodbujanja izobraževanja občanov in zaposlenih,
- izboljšanja javne infrastrukture in delovanja javnih služb,
- večjega varovanja okolja in racionalnejše rabe prostora,
- razvijanja pozitivne naravnosti, zavedanja lastne odgovornosti za svojo prihodnost in v prihodnost naravnega delovanja.

4. PRIORITETE, UKREPI IN PROJEKTI ZA IZVEDBO STRATEGIJE

4.1 Razvoj gospodarstva

Gospodarskemu razvoju bo Občina Divača namenjala posebno pozornost, saj zagotavlja pogoje za življenje in delo njenih prebivalcev. Poleg ukrepov za spodbujanje razvoja obstoječih podjetij, bo spodbujala tudi nastajanje novih in prihod zunanjih investorjev, da bi tako zagotovila raznoliko gospodarsko strukturo, ki bo manj občutljiva na krize in tržna nihanja. Strategija se usmerja v kakovostno sodelovanje z obstoječimi podjetji in samostojnimi podjetniki s ciljem nuditi jim možnosti za nadaljnjo rast in razvoj, v spodbujanje povezovanja med podjetji in v spodbujanje začetka ali nadaljevanja poslovne kariere mladih izobraženih kadrov v domačih podjetjih. Naperi bodo usmerjeni v koordinirano in kakovostno delovanje podpornih institucij za razvoj gospodarstva, izobraževanje in usposabljanje ljudi, ter razvoj podpornega okolja, ki omogoča gospodarstvu, da se nemoteno razvija. Pomembno je medsebojno povezovanje nosilcev lokalnega razvoja, aktivno in učinkovito sodelovanje z Upravno enoto, pristojnimi inšpekcijskimi službami, območno razvojno agencijo (ORA Krasa in Brkinov) in drugimi strokovnimi in podpornimi institucijami.

Cilji razvoja podjetništva

Glavna cilja razvoja podjetništva na območju v naslednjem programskem obdobju od 2007 do 2013 bosta:

- spodbuditi dvig dodane vrednosti proizvodov in storitev ter
- zagotoviti zmanjšanje razlike na območju s spodbujanjem razvoja gospodarstva.

Eden izmed pomembnejših kazalcev konkurenčnosti podjetij je dodana vrednost proizvodov ali storitev, ki je definirana kot novo-ustvarjena (povečana) vrednost proizvoda ali storitve in jo ugotovimo kot razliko med prodajno vrednostjo proizvodov in storitev in nabavno vrednostjo surovin, materialov in drugih vložkov. S tega vidika bo *cilj razvoja podjetništva na območju v prihajajočem obdobju od 2007 do 2013 temeljil na dvigu dodane vrednosti*. Na ta način bo mogoče zagotoviti trajno konkurenčnost na domačem in svetovnem trgu. Za dosego cilja bodo podjetja morala povečati vlaganja v raziskave in razvoj, vlaganja v nove tehnologije, znanja in ne nazadnje bodo podjetja morala stremeti k povezovanju in boljšemu trženju storitev in proizvodov.

Istočasno bo potrebno zagotoviti enakomeren razvoj in zagotoviti izvedbo projektov, ki bodo spodbujali zmanjšanje razlik znotraj območja.

Kazalnika vpliva za program podjetništva sta naslednja:

- dodana vrednost na enoto proizvoda,
- zmanjšanje regionalnih razlik (standardni odklon dohodninske osnove).

Razvoj podjetništva v obdobju 2007-2013 bomo zagotavljali z naslednjimi ukrepi:

Ukrep 1: Vseživljenjsko učenje in pridobitev funkcionalnih znanj za osebni razvoj prebivalstva ter razvoj človeških virov

Za razvoj in konkurenčnost podjetništva posameznega območja so zelo pomembne inovacije, osnova za te pa je znanje. Prav to predstavlja eno izmed pomanjkljivosti območja, saj je izobrazbena struktura zaposlenih tu slaba, prav tako pa je na obravnavanem območju nizka stopnja funkcionalne pismenosti. Za zvišanje funkcionalne pismenosti in funkcionalnih znanj je potrebno oblikovati pogoje za vse vrste izobraževanja in pismenosti in programe, ki jih posamezne ciljne skupine za svoje delo potrebujejo. Pri pripravi programov bo potrebno upoštevati potrebe in želje posameznih ranljivih skupin (starejši odrasli, mladina, brezposelni – starejši, mlajši, dolgoročno brezposelni, invalidi). V okviru priprave programov in institucionalnih možnosti za izvajanje vseživljenjskega in funkcionalnega izobraževanja bo pozornost namenjena posredovanju takih znanj, ki bodo praktično uporabna in bodo pozitivno vplivala na osebni razvoj posameznikov in povečevanje osebne blaginje ter tako prispevala k razvoju človeških virov na ravni območja.

Cilji ukrepa:

- spodbujati vseživljenjsko učenje,
- zagotoviti ustrezno infrastrukturo za funkcionalno izobraževanje,
- spodbujati funkcionalno izobraževanje (priprava in izvajanje programov).

Kazalniki ukrepa:

- število oseb vključenih v vseživljenjsko izobraževanje,
- število opremljenih prostorov za izvajanje funkcionalnega izobraževanja,
- število pripravljenih in izvedenih programov funkcionalnega izobraževanja,
- število udeležencev funkcionalnega izobraževanja.

Ukrep 2: Vzpostavitev infrastrukture in institucionalnega okolja ter razvoj programov za podporo podjetništvu

Obseg in uspeh podjetništva je močno povezan z lokalnimi dejavniki. To lahko opazimo na dva načina, saj je podjetništvo močno pod vplivom lokalnih okoliščin, obenem pa se podjetništvo najbolje spodbuja z lokalnimi iniciativami. V skladu s tem je potrebno na lokalni ravni zagotoviti pogoje za razvoj podjetništva. Vsako posamezno območje mora razvijati svojo privlačnost za podjetja (in kapital) predvsem z ustvarjanjem privlačnega okolja, tako po fizični plati (infrastruktura, lokacije industrijskih in drugih con) kot z vidika človeškega dejavnika. Urejen prostor za razvoj podjetništva, nizka cena zemljišč in dostopnost le-tega lahko predstavljajo dodatna spodbuda za razvoj in dvig konkurenčnosti gospodarstva. Poleg zagotovitve osnovne komunalne infrastrukture pa je potrebno zagotoviti tudi poslovne in ostale spremljevalne storitve. Z razvojem institucionalnega okolja za podporo podjetništvu se bo zagotavljala potrebna infrastruktura za delovanje podjetij. Ta vključuje različne oblike podpore, od informacijsko svetovalnih točk, do urejenih lokacij v obliki poslovno-industrijsko-obrtnih con. Poleg razvoja podpore gospodarstvu v obliki institucij in infrastrukture, pa je za hitrejši razvoj podjetništva in novih podjetij potrebno tudi zagotavljanje podpornih storitev za nova, ter tudi obstoječa podjetja.

Cilji ukrepa:

- vzpostaviti podporno okolje za razvoj novih podjetij,
- pripraviti lokacije za nastanek novih podjetij ter s tem razvoj podjetništva,
- razvoj podpornih storitev za podjetnike ter mala in srednja podjetja.

Kazalniki ukrepa:

- število novoustanovljenih podjetij,
- število novih delovnih mest pri novoustanovljenih podjetjih,
- število delujočih informacijsko-svetovalnih točk,
- število novo razvitih podpornih storitev za podjetnike ter mala in srednja podjetja,
- število opravljenih svetovanj in posredovanj informacij.

Konkretni projekti, ki jih bo občina Divača v obravnavanem obdobju 2007 – 2013 izvajala:

- dokončanje izgradnje in opremljanja 10 ha velike Poslovne cone Risnik v Divači,
- izgradnja industrijske cone Divača (120 ha površin v trikotniku železniške proge Divača – Pula – AC Divača – Koper,
- izgradnja tovarne ometov iz peska na območju občine.

4.2 Infrastruktura

Cilji razvoja

Za uresničitev vizija bo potrebno doseči naslednje cilje:

- ohranjenost naravnih kakovosti in drugih prvin prepoznavnosti,
- učinkovitejša infrastrukturna opremljenost,
- usklajen prostorski razvoj.

Kazalniki programa so naslednji:

- vrednosti emisij ,
- stopnja komunalne opremljenosti,
- stopnja prometne dostopnosti.

Opis prioritete infrastruktura

Prometna infrastruktura bo dopolnjena z dograditvijo novih cest, s katerimi se bodo izboljšale povezave znotraj občine oziroma omogočila boljše dostopnost nekaterih krajev. Nekatero obstoječe ceste bodo rekonstruirane (korekcije horizontalnih in vertikalnih potekov, preplastitve, novogradnje kot obvozi naselij oz. ureditve ustreznih profilov cest na potekih skozi naselja ipd.) zaradi zagotavljanja povezanosti občinskega središča s cestami regionalnega oz. nacionalnega pomena in njihove čim boljše navezave na cestne povezave mednarodnega in čezmejnega pomena. Hkrati je treba stalno zagotavljati, da se stanje na obstoječih prometnih povezavah ne bo poslabšalo.

Za namenom sprostite cestnega prometa skozi občinsko središče se predvideva izgradnja 515 m dolgega novega priključka na regionalno cesto. Navedena cesta bo po predvidevanjih imela status državne ceste.

Javni potniški promet se bo v občini razvijal na dveh ravneh, mestni oziroma medmestni ter regionalni. Med občino in posameznimi regionalnimi središči in njihovimi zaledji se bo vzpostavil učinkovit javni potniški promet, kar bo ključno vplivalo na razbremenitev cestne infrastrukture in povečalo pomen železniški infrastrukturi, spodbujala pa se bo tudi uporaba kolesarskega omrežja in pešpoti (v ožjih urbanih in lokalnih območjih).

Sistemi za odvajanje in čiščenje odpadnih voda - v luči celovitega upravljanja z vodami bo treba zagotoviti izgradnjo čistilnih naprav za vsa večja naselja v občini.

Uresničevanje zgoraj navedenih strateških ciljev na področju izgradnje infrastrukture na območju bo mogoče zagotavljati z izvajanjem naslednjih ukrepov:

1. *Izboljšanje dostopnosti in komunikacij na območju*
2. *Izboljšanje komunalne opremljenosti*

Ukrep 1: Izboljšanje dostopnosti in komunikacij v regiji in v širšem prostoru

S tem ukrepom bodo povečane možnosti za razvoj podjetništva, izboljšana bo kakovost bivanja. Z vzpostavitvijo novega in dograditvijo obstoječega prometnega in telekomunikacijskega omrežja bosta zagotovljeni enakovredna dostopnost in mobilnost v regiji, izboljšane pa bodo tudi povezave z ostalimi regijami v Sloveniji in čez mejo. S tem bodo omogočeni tudi hitrejši razvoj obmejnih območij, učinkovitejše čezmejno sodelovanje ter učinkovito vključevanje regije v informacijsko družbo. Razlike med urbanimi območji in podeželjem bodo zmanjšane, prav tako bodo zmanjšane razlike med razvitejšimi in manj razvitimi deli regije. Izboljšane bodo povezave znotraj območja, npr. povezave med vasmi, zaselki in občinskim središčem ter njihove navezave na državne ceste.

Cilji ukrepa:

- z izboljšanjem prostorske in prometne dostopnosti povečati možnosti za gospodarski razvoj,
- zmanjševanje razlik v prometno - infrastrukturni opremljenosti med urbanimi območji in podeželjem ter med razvitejšimi in manj razvitimi deli območja,
- izboljšanje povezav znotraj območja in medregijskih ter čezmejnih povezav.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- dolžina novozgrajenih in posodobljenih cest,
- število novih priključkov na e-storitve,
- dolžina novozgrajenih kolesarskih, peš in drugih (turističnih) poti.

Ukrep 2: Izboljšanje komunalne opremljenosti

Ukrep se nanaša na vzpostavitev novih in rekonstrukcija obstoječih infrastrukturnih omrežij za zagotavljanje enakovredne komunalne in energetske opremljenosti in učinkovitega varstva okolja v občini. Ob tem bodo upoštevane omejitve, ki izhajajo iz dejstva, da gre za kraški svet in vododeficitarno območje. S tem ukrepom bo mogoče hitreje dosegati dvig življenjske ravni in zagotovitev izvedbe predvidenih razvojnih programov v občini.

Z izboljšanjem komunalne opremljenosti urbanih naselij in podeželja ter gospodarskih con, predvsem z izgradnjo sistemov za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, pa tudi energetske in druge infrastrukture, bo doseženo zmanjšanje onesnaženja okolja, hkrati pa bodo povečane možnosti za gospodarski razvoj. Izboljšana bo kakovost bivanja, zmanjšane bodo razlike med urbanimi območji in podeželjem ter med razvitejšimi in manj razvitimi deli občine Divača.

Ukrep se bo uresničeval z izvajanjem naslednjih projektov oz. aktivnosti:

- komunalno opremljanje naselij in gospodarskih con
- povečanje zanesljivosti oskrbe z energijo
- izpopolnitev sistemov za ravnanja z odpadki

Cilji ukrepa:

- zmanjševanje onesnaženja okolja,
- povečanje možnosti za gospodarski razvoj,
- zmanjšanje razlik v komunalno – infrastrukturni opremljenosti med urbanimi območji in podeželjem ter med razvitejšimi in manj razvitimi deli regije.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- dolžina saniranega in novozgrajenega vodovodnega omrežja,
- dolžina saniranega in novozgrajenega kanalizacijskega omrežja,
- razmerje med porabljeno pitno vodo in očiščeno odpadno vodo.

Konkretni projekti, ki jih bo občina Divača v obravnavanem obdobju 2007 – 2013 izvajala:

- Komunalna ureditev stavbnih zemljišč v Divači (Gabrovo naselje, območje ob magistralni cesti Divača, Kozina, območje PS – železniška postaja Divača),
- Komunalna ureditev stavbnih zemljišč v Senožečah,
- Izgradnja avtobusne postaje Divača,
- Izgradnja kanalizacijskih sistemov in čistilnih naprav:
  - a) Divača – kanalizacija severni del I. in II. faza,
  - b) čistilna naprava Divača za 5000 enot
  - c) Dolnje Ležeče: kanalizacija in čistilna naprava,
  - d) Senožeče. Kanalizacija
  - e) Dolenja vas: kanalizacija in čistilna naprava,
  - f) Škoflje: kanalizacija in čistilna naprava,
  - g) Famlje: kanalizacija in čistilna naprava,
  - h) Dolnje Vreme: kanalizacija in čistilna naprava,
  - i) Gornje Vreme: kanalizacija in čistilna naprava,
  - j) Barka: kanalizacija in čistilna naprava.
- Investicije v ceste:
  - a) priključek regionalne ceste Sežana – Divača na magistralno cesto Senožeče – Divača v Divači,
  - b) obnova lokalnih cest,
- Dograditev infrastrukture na mednarodnem letališču v Divači,
- Investicije v informacijsko tehnologijo:
  - a) izgradnja brezžičnih internetnih povezav ter širokopasovnega omrežja
  - b) posodobitev telekomunikacijskega omrežja
- Investicije v vodovode:
  - a) izgradnja vodovoda Goriče – Famlje,
  - b) izgradnja vodovoda Zavrhek – Škoflje,
  - c) izgradnja rezervoarja v Gradišču,
  - d) izgradnja vodovoda od Gorič do mednarodnega letališča v Divači,
  - e) obnovitev razdelilnega omrežja po vasi Gradišče,
  - f) zagotovitev primernih količin pitne vode pri komunalnem urejanju novih zaselkov »Gabrovo naselje in SI-9,
  - g) zaključitev instaliranja čistilne naprave ter izgradnjo odzemnih jaškov s števci v Gornjih Ležečah,
  - h) ureditev vprašanja lokalnega vodovoda v vasi Potoče,
  - i) sanacija vodovoda po vasi Senožeče,
  - j) zagotovitev zdrave pitne vode za Brkine (Misliče, Kozjane, Gornje Ležeče, Podgrad pri Vremah, Vareje, Vatovlje) iz lokalnih vodnih virov ali iz sistema Kraškega vodovodnega sistema,
- Investicije za zagotavljanje varstva pred požari
  - a) Izgradnja gasilskega doma v Divači
  - b) Izgradnja gasilskega doma z ambulanto v Senožečah
  - c) Nabava večjega gasilskega vozila za gašenje gozdnih požarov s cisterno
- Investicije v avtobusni – medkrajevni promet
  - a) Enotna ureditev avtobusnih čakalnic v občini Divača

4.3 Turizem in dediščina

Vizija razvoja turizma opredeljuje usmeritve razvoja turizma na območju in vključuje izzive in spremembe, ki jih prinaša globalizacija, spremenjeni demografski trendi in tehnološki razvoj. **Temelji na prepoznavnosti, konkurenčnosti ponudbe, urejenosti okolja, naravni in kulturni dediščini in razvoju okolju prijaznega trajnostnega turizma.**

Razvijala se bo turistična ponudba, ki bo razpoznavna po individualnem pristopu do gosta, ki želi občudovati, spoznavati, aktivno in pasivno uživati neokrnjeno naravo, ki išče sprostitev in doživetja v domačem in gostoljubnem okolju, ki se rad vrača v preteklost, spoznava zgodovino, naravno in kulturno dediščino, okuša avtohtone domače pridelke ter tradicionalno kulinariko.

Cilji programa razvoja turizma in dediščine:

- boljše povezovanje turizma z varstvom narave ter s kmetijstvom in gozdarstvom (sinergija!),
- oblikovanje produktov naravoslovnega in kulturnega turizma,
- oblikovanje produktov z dediščinskimi vsebinami,
- zagotavljanje razvojnih možnosti in kakovosti bivanja na območjih varstva narave (izkoriščati primerjalne prednosti),
- ohranjanje kakovosti območij varstva narave (ohranjanje ugodnega stanja vrst in ekosistemov, preprečevanje razvrednotenij, sanacija razvrednotenij),
- usposobljenost človeškega potenciala za razvoj turizma,
- profesionalna organiziranost in marketing v obliki partnerstva javnega, zasebnega in nevladnega sektorja.

Kazalniki vpliva programa:

- dvig BDP-ja iz turistične dejavnosti,
- podaljšanje povprečne dobe bivanja obiskovalcev,
- povečanje števila nočitev,
- povečanje števila turističnih nastanitvenih objektov, sob in ležišč.

Za doseg ciljev razvojne vizije na področju turizma in dediščine bomo izvajali naslednje ukrepe:

Ukrep 1: Izboljšanje dostopnosti do objektov in območij naravne in kulturne dediščine, dvig kakovosti turistične infrastrukture in stanja objektov kulturne dediščine

Ukrep 2: Povečanje raznovrstnosti in kakovosti turistične ponudbe in storitev

Ukrep 3: Celovit in učinkovit marketing turistične destinacije

Ukrep 4: Izboljšanje organiziranosti in sodelovanja javnega, zasebnega in nevladnega sektorja pri razvoju turistične destinacije

Izklop 1: Izboljšanje dostopnosti do objektov in območij naravne in kulturne dediščine, dvig kakovosti turistične infrastrukture in stanja objektov kulturne dediščine

Potrebno je postaviti, izboljšati in poenotiti pomanjkljivo turistično in drugo obvestilno signalizacijo ob glavnih prometnicah, izboljšati pretočnost informacij o turistični ponudbi znotraj regije in na nacionalni ter predvsem mednarodni ravni. Urediti elemente prostorske ureditve, kot so opremljenost s javnimi sanitarijami, koši za smeti, označbami in signalizacijo. V turistične programe je potrebno povečano vključevati javni potniški promet in okolju prijazne

oblike transporta (kolesarjenje, pohodništvo, jahanje...). Izkoristiti potencialne bližnjih razvitih turističnih destinacij čez mejo in relativno dobre prometne dostopnosti mednarodnih letališč, prestolnice in drugih večjih mest doma in čez mejo za prepoznavno in privlačno izletniško in predvsem stacionarno turistično destinacijo.

Cilji ukrepa:

- postaviti enotno in izboljšati obstoječo turistično signalizacijo in infrastrukturno nasploh ter jo prilagoditi evropskim standardom in potrebam uporabnikov iz domačega in tujih turističnih trgov.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- število postavljenih signalizacijskih tabel.

Ukrep 2: Povečanje raznovrstnosti in kakovosti turistične ponudbe in storitev

Na področju obstoječe turistične ponudbe je potrebno narediti:

- obogatiti in diverzificirati, specializirati in dvigniti kakovost ponudbe v gostinsko-nastanitvenih objektih,
- urediti in vplivati na spremembo toge zakonodaje predvsem za vzpostavitev gostinsko-nastanitvenih objektov z majhno zmogljivostjo (npr. turistične kmetije z nastanitvami, privatne sobe in apartmaji z do 10 ležišč,...),
- na področju financiranja nameniti več razpoložljivih javnih sredstev za sofinanciranje razvojnih investicij povezanih z razvojem turističnih produktov (ugodni krediti oz. subvencionirane obrestne mere, nepovratna sredstva iz različnih donacijskih shem), poenostaviti postopke za pridobivanje razvojnih sredstev,
- za turistične namene bolje izkoristiti naravne, kulturno-zgodovinske, etnološke znamenitosti/atrakcije.
- urediti razmerja glede skrbništva, vzdrževanja oz. upravljanja in vire financiranja.
- obogatiti obstoječo turistično ponudbo (športna, prireditve, sejmi in drugi dogodki, podeželski turizem, poslovni turizem,...), ki je preskromna glede na potencialne,
- prezentacijo ključnih območji narave na območju,
- analizo danosti in študijo izvedljivosti pešpoti, kolesarskih poti, poti za izlete s konji, učnih poti, lov, fotolov, opazovanje divjih živali in ostalih možnosti, katere omogočajo gozdovi,
- razviti sodelovanje s sektorji kmetijstva in gozdarstva na območjih, kjer cilji varstva narave omejujejo obstoječo rabo kmetijskih in gozdnih površin.

Cilji ukrepa:

- vključiti v turistično ponudbo potencialne stacionarnega značaja, kot najvišje oblike dodane vrednosti,
- prezentirati ključna območja narave na območju in izboljšati ter intenzivirati sodelovanje s sektorji kmetijstva in gozdarstva na območjih, kjer cilji varstva narave omejujejo obstoječo rabo kmetijskih in gozdnih površin,
- pripraviti ponudbo novih turističnih produktov in programov, povezanih z vsebino naravne in kulturne dediščine, povezanih s potenciali razvoja programov v gozdnem okolju in vključiti lokalno stacionarno ponudbo,
- spodbujati in podpirati v okviru vseh razpoložljivih možnosti izgradnjo turističnih kapacitet (rekreacijskih, nočitvenih, prehrambenih, oskrbovalnih, ...) za dvig in razširitev kvalitete in pestrosti turistične ponudbe na območju.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- povečano število nočitev na podlagi nove turistične ponudbe,
- število storitev in ponudnikov, ki se tržijo preko interneta in posledično povečano število obiskovalcev zaradi večje prepoznavnosti oziroma novega produkta (informacijski sistem),
- število novih turističnih produktov in programov.

Ukrep 3: Celovit in učinkovit marketing turistične destinacije

Zagotoviti je potreben kontinuiran proces razvoja turističnih produktov in programov povezanih z gozdom, razviti ustrezno promocijsko podporo in vzpostaviti tržne poti.

Cilji ukrepa:

- izboljšati pretočnost informacij ponudnik-turist, ponudnik-centralni informacijski sistem, povečati uporabo sodobnih orodij tržnega komuniciranja (internet), predvsem na področju rezervacij in prodaje,
- zagotoviti sistematično vodenje statistike za potrebe priprave učinkovitejših marketinških strategij, tako za domače kot za tuje turistično tržišče.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- povečano število novih nočitev,
- povečano število domačih in tujih gostov,
- daljše bivanje gostov v regiji.

Ukrep 4: Izboljšanje organiziranosti in sodelovanja javnega, zasebnega in nevladnega sektorja pri razvoju turistične destinacije

Potrebno je povezati in izboljšati sodelovanje turističnih ponudnikov med seboj in z javnimi službami ter civilno družbo. Formalizirati t.i. javno-zasebna partnerstva kot temelj za usklajeno in koordinirano sodelovanje pri razvoju podeželskega turizma na območju.

Cilji ukrepa:

- zagotoviti/ustanoviti/mrežno povezati in pravno-formalizirati krovno institucijo-partnerstvo za trženje turistične ponudbe na območju,
- zagotoviti večjo vključenost akterjev turističnega razvoja v razvojna partnerstva, še posebej akterjev zasebnega sektorja.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- povečano število domačih in tujih gostov,
- povečano število novih nočitev,
- daljše bivanje gostov regiji.

Konkretni projekti, ki jih bo občina Divača v obravnavanem obdobju 2007 – 2013 izvajala:

- obnova poti in izgradnja infrastrukture po Divaški jami (izdelan program Lozej),
- izgradnja letališko-turistične infrastrukture na mednarodnem letališču v Divači,
- izgradnja Turistično informativnega centra (TIC) ter povezovanje akterjev

gostinske, turistične, kmetijske, podeželske in ostale ponudbe.

4.4 Razvoj človeških virov in družbenih dejavnosti

Razvoj občine v veliki meri zavisi od njenega človeškega potenciala in sposobnosti njenih prebivalcev, da izkoristijo priložnosti v svojem in širšem regijskem, nacionalnem in evropskem okolju. Pri tem so izjemnega pomena predvsem mladi, ki jih je potrebno v večji meri zadržati doma, da se ne bo nadaljeval njihov beg v bolj razvita in znanju bolj naklonjena okolja. Seveda se mora občina pri tem povezovati z drugimi znotraj regije, saj celotno območje služi kot potencialni zaposlitveni bazen za mlade perspektivne kadre in ni pričakovati, da bi lahko vsi našli delo znotraj občine. Še vedno pa se jih lahko zadrži v domačem okolju z nudenjem ustreznih bivalnih pogojev in s tem ohranja po eni strani poseljenost določenih območij, po drugi strani pa se bodo v svojem prostem času lahko vključevali v različne dejavnosti v domačem okolju.

Na kvaliteto bivanja močno vpliva stopnja razvitosti različnih družbenih dejavnosti. Kvaliteta in razvitost družbenih dejavnosti vplivata tudi na konkurenčnost območij pri pridobivanju novih naložb, perspektivnih kadrov, in turistov. Obenem z njimi prispevamo k ohranjanju poseljenosti posameznih območij. Skozi družbene dejavnosti se razvija tudi socialni kapital, ki je eden od nujnih pogojev razvoja skupnosti.

Ukrep 1: Izboljšanje pogojev za skladen razvoj kulture v občinskem prostoru

Namen ukrepa je zagotoviti pogoje za skladen razvoj kulture v občinskem prostoru, pogoje za dvig kulturne ustvarjalnosti in večjo dostopnost kulturnih dobrin ter pogoje za spodbujanje kulturne raznolikosti.

Aktivnosti kulturnih društev, številne kulturne prireditve in bogato kulturno dediščino bo potrebno še bolj izkoristiti tudi v turistične namene.

Cilji programa:

- izboljšanje pogojev za kulturno udejstvovanje,
- povečati obisk kulturnih prireditev,
- izboljšati trženje kulturnih prireditev,
- omogočiti mladim pogoje za razvoj njihovih kulturnih dejavnosti.

Kazalniki rezultatov ukrepa:

- število različnih kulturnih prireditev,
- število delujočih kulturnih društev.

Konkretni projekti, ki jih bo občina Divača v obravnavanem obdobju 2007 – 2013 izvajala:

- izgradnja kulturne dvorane v Divači,
- prenova Škratelnove domačije v Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači,
- izgradnja II. faze knjižnice,
- izgradnja III. faze knjižnice,
- izgradnja Doma upokojencev v Divači
- ureditev muzeja rudarstva Vremski Britofu in večnamenske dvorane v Vremah,
- izgradnja večnamenske dvorane v Senožečah,
- adaptacija stavbe nekdanjega župnišča v Senožečah,

- ureditev Zadružnega doma v Dolenji vasi za druge namene,
- ureditev objektov podružničnih šol na Barki in v Misličah za druge namene,
- širitev objekta Osnovne šole in izgradnja vrtca v Divači ,
- možnost odprtja izobraževalnega oddelka Univerze na Primorskem v Divači.

Ukrep 2: Spodbujanje mladih

Zaradi ugotovljenega trenda stagnacije rojstev in visoke dnevne delovne migracije v sosednja gospodarska središča, je potrebno dati velik poudarek temu, da se zadrži mlade v občini.

Cilji programa:

- povečevanje zaposlitvenih možnosti z izvajanjem različnih oblik stimuliranja tako samozaposlovanja kot tudi zaposlovanja mladih,
- vzpodbujanje podjetništva med mladimi,
- štipendiranje mladih z namenom, da se jih zadrži doma,
- vzpostavitev stanovanjske politike na lokalnem nivoju, ki bo mladim omogočala lažje reševanje stanovanjskega problema,
- izgradnja izobraževalne in vzgojno-rekreacijske infrastrukture za mlade (šola, vrtec, športno - rekreacijske površine).
- Stimuliranje števila rojstev na lokalnem nivoju.

Indikatorji za merjenje uspešnosti postavljenih ciljev:

- povečanje deleža mladih v skupnem številu prebivalstva občine Divača
- število mladih s pridobljenimi stimulacijami na lokalnem in regijskem nivoju,
- število podeljenih štipendij na lokalnem in regijskem nivoju,
- število zgrajenih neprofitnih stanovanj za mlade na lokalnem nivoju,
- površina izgrajenih ali obnovljenih infrastrukturnih površin za mlade na lokalnem nivoju,
- število danih subvencij za rojstvo otrok oz. njihovo varstvo.

Konkretni projekti, ki jih bo občina Divača v obravnavanem obdobju 2007 – 2013 izvajala:

- izvajanje sofinanciranja investicij gospodarskih subjektov
- sofinanciranje Regijske štipendijske sheme
- izvajanje programa finančne pomoči ob rojstvu otroka
- izgradnja neprofitnih stanovanj

Ukrep 3: Spodbujanje razvoja športa in rekreacije

Športna in rekreativna dejavnost je izjemnega pomena za zdravo življenje ljudi, aktivno preživljanje prostega časa otrok in mladostnikov, obenem pa tovrstna infrastruktura lahko služi za razvoj turizma.

Cilji programa:

- izboljšanje pogojev za šport in rekreacijo,
- spodbujanje zdravega načina življenja,
- razvijanje športnih aktivnosti med mladimi,
- razvoj turizma.

Indikatorji za merjenje uspešnosti postavljenih ciljev:

- število delujočih športnih društev,
- število mladih vključenih v športne dejavnosti,
- število in obisk športnih prireditev.

Konkretni projekti, ki jih bo občina Divača v obravnavanem obdobju 2007 – 2013 izvajala:

- izgradnja telovadnice v Divači,
- izgradnja igrišča ob osnovni šoli v Senožecah – II. faza,
- podaljšanje nogometnega stadiona in ureditev tribun in atletske steze,
- izgradnja športno-rekreacijske cone na območju sedanje čistilne naprave v Divači.

SEZNAM TABEL

Socialno okolje:

Tabela 1: Število prebivalcev 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 in 2007

Tabela 2: Prebivalstvo po nekaterih skupinah in spolu

Tabela 3: Družine po tipu

Tabela 4: Družine po številu otrok, občine, Slovenija, Popis 2002

Tabela 5: Živorojeni, občina Divača, 2000 - 2006

Tabela 6: Starostne skupine, naselja občina Divača

Tabela 7: Moški po starostnih skupinah

Tabela 8: Ženske po starostnih skupinah

Tabela 9: Državljeni RS s prijavljenim stalnim bivališčem po spolu in naseljih, občina Divača, 30.06.2007

Tabela 10: Delovno aktivno prebivalstvo, zaposleni, samozaposleni, kmetje

Tabela 11: Dnevne migracije delovno aktivnega prebivalstva v letu 2002

Tabela 12: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi, Popis 2002

Gospodarstvo

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov od leta 1999 do 2006 v občini Divača

Tabela 2: Število aktivnih podjetij po statistični glavni dejavnosti:

Tabela 3: Število gospodarskih subjektov po standardni klasifikaciji dejavnosti od C-K v letih 1999-2005 v občini Divača

Tabela 4: Prihodek podjetij v občini Divača od leta 1999 do 2005

Tabela 5: Čisti dobiček gospodarskih družb po dejavnostih v občini Divača za leti 2006 in 2007

Tabela 6: Osnovni podatki samostojnih podjetnikov v občini Divača za leti 2006 in 2007

Tabela 7: Neto dohodek samostojnih podjetnikov v občini Divača za leti 2006 in 2007

Podeželje in kmetijstvo

Tabela 1: Površine kmetijskih zemljišč v uporabi

Tabela 2: Število družinskih kmetij in velikost le-teh

Tabela 3: Bruto površina intenzivnih sadovnjakov na obravnavanem območju (po podatkih iz ankete v letu 2000)

Tabela 4: Število glav živine

Tabela 5: Družinski člani in redno zaposleni na družinskih kmetijah

Tabela 6 : Delo na kmetiji po opisanem vrednotenju dela na kmetiji

OBČINA DIVAČA					
Zap.št.	Naslov projekta	nosilec	lokacija	Možni partnerji	
1	Obnova vodnjakov v občini	Občina Divača	Vasi v občini	Krajevne skupnosti	
2	Izgradnja povezovalnih poti med kali in cerkvami po vaseh občine	Občina Divača	Vasi v občini	Krajevne skupnosti	
3	Vzdrževanje kolesarskih poti	Občina Divača	Vasi v občini	Krajevne skupnosti	
4	Vzdrževanje literarnih poti	Občina Divača	Vasi v občini	Krajevne skupnosti	
5	Vzdrževanje kalov	Občina Divača	Vasi v občini	Krajevne skupnosti	
KS Barka					
1	Muzej brkinske dediščine	Bordon Cvetka in Slavko	Vas Barka	Občina Divača, KS Barka	
2	Ureditev ceste od kapelice do gornjega dela vasi v sprehajalno pot	KS Barka	Barka	Občina Divača	
3	Ureditev vaškega jedra	KS Barka	Barka	Občina Divača	
4	Obnova starega vodovoda v turistične namene	KS Barka	Barka	Občina Divača	
5	Obnova vodnega zajetja Šturek za turistične namene	KS Barka	Barka	Občina Divača	
6	Sanacija podpornega zidu pri pokopališču in obnova ometa na cerkvenem stolpu	KS Barka	Barka	Občina Divača	
7	Obnova spomenika 1.sv vojne	KS Barka	Barka	Občina Divača	
8	Obnova 2 črnih kuhinj z ognjiščem in opremo	KS Barka	Barka	Občina Divača	
9	Obnova kovačije	KS Barka	Barka	Občina Divača	
10	Ureditev zidu okoli starega pokopališča	KS Barka	Barka	Občina Divača	
11	Ureditev zgornjih prostorov stare šole v apartmaje	KS Barka	Barka	Občina Divača	
12	Postavitev stare fontane iz 2.svet.vojne	KS Barka	Barka	Občina Divača	
13	Ureditev balinišča	KS Barka	Vas Barka	Občina Divača, KS Barka	
14	Obnova kalov	KS Barka	Vas Barka	Občina Divača	

KS Divača

1	Ureditev vaškega trga v Škocjanu	Krajevna skupnost Divača	Škocjan	Občina Divača, Park Škocjanske jame, Občina Podčetrtek	
2	Kulturna učna pot	Krajevna skupnost Divača	Vasi v KD Divača in Vreme	Občina Divača, KS Vreme, Občina San Canziano di Isonzo (IT), Park Škocjanske jame, Škofija Koper, Župnija Divača	
3	Razvoj in trženje turistične ponudbe pri Divaški jami (obnova poti, izgradnja infrastrukture...)	Jamarsko društvo Gregor Žiberna Divača	Divaška jama	Občina Divača, Park Škocjanske jame, Jamarsko društvo Kraški krti iz Doberdoba, Univerza v Trstu	
4	Ureditev igrišča V Dol. Ležečah	KS Divača	Občina Divača,		
5	Zagotavlja profitnih in neprofitnih stanovanj v občini Divača	KS Divača, Občina Divača	Občina Divača	Občina Divača	
6	Razširitev in posodobitev PTT omrežja v Divači	Občina Divača	Občina Divača	Občina Divača	
7	<u>Vodovodno omrežje</u> - Divača – kanalizacija severni del I in II faza, - Dolnje Ležeče – kanalizacija in čistilna naprava, - Senožeče - kanalizacija in čistilna naprava, - Dolenja vas - kanalizacija in čistilna naprava, - Škoflje - kanalizacija in čistilna naprava, - Famlje - kanalizacija in čistilna naprava, - Dolnje Vreme - kanalizacija in čistilna naprava, - Gornje Vreme - kanalizacija in čistilna naprava, - Barka - kanalizacija in čistilna naprava				
8	Turizem in dediščina - Divaška jama				

	<p>(izdelan program Lozej),</p> <ul style="list-style-type: none"> - Park Škocjanske jame - 3.4. zvezek Univerze v Ljubljani Biotehniške fakultete oddelek za agronomijo, - Razvoj turizma v Brkinih – Geografski vestnik, - Rekreatijski center na vzhodnem delu letališče Gabrk 				
9	<p><u>Razvoj človeških virov in družbenih dejavnosti</u> <u>Izboljšanje pogojev za skladen razvoj kulture v občinskem prostoru</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulturna dvorana v Divači - Filmski muzej v Divači, izdelan je projekt in pridobljeno gradbeno dovoljenje - Izgradnja II. faze knjižnice: izdelan je projekt, izdano gradbeno dovoljenje - Izgradnja III. faze knjižnice (prostori za delovanje društev, CZ) - Večnamenska dvorana v Vremškem Britofu - Večnamenska dvorana v Senožčah - Adaptacija stavbe bivše kino dvorane v Senožčah v večnamenski objekt - Zadrugi dom v Dolenji vasi: ureditev v mladinski hotel ali objekt šole v naravi v okviru Ministrstva za šolstvo in šport - Ureditev objektov 				

	<p>Osnovne šole Barka in Misliče v objekt šole v naravi v okviru Ministrstva za šolstvo in šport</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ureditev objektov Osnovne šole Barka in Misliče v objekt šole v naravi v okviru Ministrstva za šolstvo in šport - Muzej rudarstva v Vremski dolini - Obnova objekta stara osnovna šola v Divači za potrebe kulturnih in športnih društev - Ureditev objekta z muzejsko zbirko v Danah pri Divači - Obnova cerkvice in zaščita oz. obnova fresk v Gradišču pri Divači <p><u>Spodbujanje razvoja športa in rekreacije</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Adaptacija in podaljšanje obstoječe telovadnice v Divači - Igrišče ob osnovni šoli v Senožečah – II. faza <p><u>Sociala in zdravstvo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - izgradnja doma upokojencev in varovanih stanovanj v Divači - medicinski center v Divači - Izgradnja otroških igrišč <p><u>Gasilska služba</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja gasilskega centra Gabrk - Izgradnja gasilskega centra Senožeče 				
--	--	--	--	--	--

KS Vreme

Zap.št.	Naslov projekta	nosilec	lokacija	Možni partnerji	
---------	-----------------	---------	----------	-----------------	--

1	Kolesarske poti, ki povezujejo občino Divača, Hrpelje-Kozina, Sežana	Občine Divača, Hrpelje-Kozina, Sežana	Kolesarske poti po slemenski cesti v Brkine, do Harij, na Prem in povezava s Krasom	Občine Divača, Hrpelje-Kozina, Sežana	
2	Ureditev vaškega jedra v Vremskem Britofu z ureditvijo rudniškega muzeja in rudniške hiše	KS Vreme in razvojni center Divača	Vremski Britof	Ministrstvo za kulturo, občina Divača	
3	Ureditev kopališča pri jezu v Famljah	KS Vreme in razvojni center Divača	Famlje pri jezu	Občina Divača	
4	Obnova kalov »od živine do divjadi« v Vremski dolini	TKŠD Urbančščica	Famlje, Školj, Goriče, Gabrk	Občina Divača, Zavod za varstvo naravne dediščine, Zavod za gozdove, LD Timav Vreme	
5	Literarna pot-po poti dr. Bogomira Magajne na Vremščico	Športno društvo RUJ (Planinska sekcija PD Sežana)	Od Gornjih Vrem proti Vremščici	Občina Divača, Planinska društva, PZS	
6	Obnova vodnega zajetja – Tajhi in vodnega črpališča Draga	Razvojni center Divača	Med G. Ležečami in D. Vremami	Občina Divača, Kraški vodovod, Zavod za gozdove, slovenske železnice, Ministrstvo za okolje	
7	Obnova gradu Završnik	Turistično društvo Swarcnek	Podgrad pri Vremah	Park Škocjanske jame	
8	Sončna elektrarna	Prelec Gregor	Zavrhek	Elektro Primorska, KS	
9	Elektrarna na veter-nova oblika	Izidor Hreščak	Dolnje Vreme	GENI	
10	Izgradnja delavnice za izdelavo izdelkov domače obrti in kovinarstva	Boštjan Gašperšič	Famlje		
11	Adaptacija Bančeve domačije v večnamenski prostor za potrebe vaške skupnosti in ureditev vaškega jedra	KS Vreme	Škoflje	Občina Divača	
12	Obnova cest na območju KS	KS Vreme	Vasi v KS	Občina Divača	
13	Ureditev kanalizacijskega sistema	KS Vreme	Vasi v KS	Občina Divača	

	(kanalizacija, sistem za meteorne in fekalne odpadne vode) v KS				
14	Obnova vaškega vodnjaka in jedra vasi v vasi Zavrhek	KS Vreme	Zavrhek	Helios, Občina Divača	
15	Obnova vaškega jedra v Goričah (obnova vaške mlekarnе in balinišča, ureditev vaškega vodnjaka)	KS Vreme	Goriče	Občina Divača	
16	Odkup, ohranitev in obnova Natlačenove hiše v Vremskem Britofu	KS Vreme	Vremski Britof	Občina Divača	
17	Enotna ureditev avtobusnih čakalnic	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
18	Obnova vaške cerkve v Famljah	KS Vreme	Famlje	Občina Divača	
19	Obnova zidu okrog cerkve v Gornjih Vremah	KS Vreme	Gornje Vreme	Občina Divača	
20	Ureditev kulturnih spomenikov na območju KS Vreme	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
21	Ureditev poljskih in gozdnih poti	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
22	Ureditev vaških čistilnih naprav	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
23	Ureditev vaških vodnih zajetij	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
24	Ureditev pločnika iz Vremskega Britofa do športnega centra	KS Vreme	V. Britof, Famlje	Občina Divača	
25	Prenova električne in telefonske napeljave, posodobitev telekomunikacijskega sistema	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
26	Ureditev pločnika s kolesarsko stezo na relaciji Famlje - Gornje Vreme	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
27	Izgradnja mrliške vežice	KS Vreme	Vasi KS Vreme	Občina Divača	
28	Obnova zidu na Škofljah	KS Vreme	Škoflje	Občina Divača	

KS Senožče

Zap.št.	Naslov projekta	nosilec	lokacija	Možni partnerji	
1	Ureditev fontan, vodnjakov, napajališča in	KS Senožče	KS Senožče	Občina Divača, Zavod za varstvo	

	stare zgradbe v KS Senožeče			kulturne dediščine	
2	Ureditev vodovodov v vasi Potoče, Dolenja vas	KS Senožeče	Potoče, Dolenja vas	Občina Divača, Kraški vodovod	
3	Ureditev vaškega doma	KS Senožeče	Laže, Dolenja vas	Občina Divača	
4	Izgradnja večnamenskega prostora (športne dvorane,...)	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
5	Postavitev obrtno-trgovinskega centra	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača, zasebniki	
6	Ureditev kanalizacije, čistilne naprave in potoka	KS Senožeče	Senožeče, Laže, dolnja vas	Občina Divača	
7	Preureditev starega igrišča v otroško igrišče	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
8	Ureditev javne razsvetljave	KS Senožeče	Senožeče, Potoče, Otošče, Dolenja vas	Občina Divača	
9	Ureditev vaškega jedra	KS Senožeče	Senožeče, Dolenja vas	Občina Divača	
10	Ureditev cestne infrastrukture (preplastitev, pločnik, podporni zidovi, jarki, varovalne ograje...)	KS Senožeče	Senožeče, Otošče, Laže, Dolenja vas	Občina Divača	
11	Ureditev avtobusnih postajališč	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
12	Postavitev informativnih tabel (vhodnih tabel v kraj z dobrodoščico, ponudbo...)	KS Senožeče	Senožeče, dolnja vas	Občina Divača	
13	Ureditev učnih, sprehajalnih in kolesarskih poti, trim stez	KS Senožeče	Senožeče, Laže, Dolenja vas	Občina Divača	
14	Ureditev gozdnih in poljskih poti	KS Senožeče	Senožeče, Potoče, Laže, Dolenja vas	Občina Divača	
15	Ureditev dostopa na pokopališče	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
16	Postavitev informacijske pisarne	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
17	Ureditev mitnice v muzej	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
18	Ureditev nastanitvenih kapacitet	zasebniki	Senožeče	Občina Divača, KS Senožeče	
19	Postavitev eko-otokov	KS Senožeče	Potoče	Občina Divača	
20	Ureditev vodnega rezervoarja	KS Senožeče	Potoče	Občina Divača, Kraški vodovod	

21	Postavitev protihrupne ograje	KS Senožeče	Potoče	Občina Divača	
22	Odstranitve ali premestitev telekomunikacijskega droga	KS Senožeče	Potoče	Občina Divača	
23	Postavitev igrišča	KS Senožeče	Potoče	Občina Divača	
24	Ureditev struge potoka	KS Senožeče	Potoče, Otošče	Občina Divača	
25	Ureditev vaškega vodnjaka	KS Senožeče	Laže	Občina Divača, zavod za varstvo kulturne dediščine	
26	Ureditev turškega stolpa	KS Senožeče	Dolenja vas	Občina Divača, zavod za varstvo kulturne dediščine	
27	Razširitev zazidalnega območja v Senožečah	KS Senožeče Občina Divača	Senožeče	Občina Divača	
28	Ureditev prostorov za postavitve etnološke zbirke Zdravka Čuka v Senožeče	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
29	Vzpostavitev poslovne cone na območju peskokopa Zajčica z okolico	KS Senožeče	Senožeče	Občina Divača	
KS Misliče					
Zap.št.	Naslov projekta	nosilec	lokacija	Možni partnerji	
1	Revitalizacija stare šole Misliče	KS Misliče	Misliče	Občina Divača, Ministrstvo za šolstvo	
2	Sanacija podpornega zidu pri pokopališču	KS Misliče	Kozjane	Občina Divača	